

Ylikuumentunut ja huonosti valmistautunut: Eurooppalaisten kokemukset ilmastonmuutoksen kanssa elämisestä

EEA:n raportti

Euroopan ympäristökeskus

Kongens Nytorv 6
1050 Kööpenhamina K
Tanska
Puhelin: +45 33 36 71 00
Verkkosivut: eea.europa.eu
Tiedustelut: eea.europa.eu/tiedustelut

Eurofound

Eurofound
Wyattville Road, Loughlinstown, Co. Dublin
D18 KP65
Irlanti
Puhelin: +353 1 2043100
Verkkosivut: www.eurofound.europa.eu
Tiedustelut: information@eurofound.europa.eu

Oikeudellinen huomautus

Tämän julkaisun sisältö ei välttämättä vastaa Euroopan komission tai muiden Euroopan unionin toimielinten virallisia lausuntoja. Euroopan ympäristökeskus tai sen puolesta toimiva henkilö tai yritys ei ole vastuussa tämän kertomuksen sisältämien tietojen mahdollisesta käytöstä.

Brexit-ilmoitus

ETA:n tuotteet, verkkosivustot ja palvelut voivat viitata tutkimukseen, joka on tehty ennen Yhdistyneen kuningaskunnan eroamista EU:sta. Yhdistynyttä kuningaskuntaa koskevat tutkimukset ja tiedot selitetään yleensä käyttämällä terminologiaa, kuten: 'EU-27 ja Yhdistynyt kuningaskunta' tai 'ETA-32 ja Yhdistynyt kuningaskunta'. Poikkeuksia tähän lähestymistapaan selkeytetään niiden käytön yhteydessä.

Julkaisupolitiikka

Ympäristön suojelemiseksi Euroopan ympäristökeskus tukee ainoastaan digitaalisia julkaisuja. Emme julkaise julkaisujamme.

Tekijänoikeusilmoitus

© Euroopan ympäristökeskus, 2026; © Eurofound, 2026

Tämä julkaisu on julkaistu Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) -lisenssillä (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0>). Tämä tarkoittaa, että sitä voidaan käyttää uudelleen ilman etukäteistä lupaa maksutta kaupallisiin tai ei-kaupallisiin tarkoituksiin edellyttäen, että ETA tunnustetaan aineiston alkuperäiseksi lähteeksi ja että sisällön alkuperäinen merkitys tai viesti ei vääristy. Sellaisten elementtien käyttöön tai jäljentämiseen, jotka eivät ole Euroopan ympäristökeskuksen omistuksessa, saatetaan tarvita lupa suoraan asianomaisilta oikeudenhaltijoilta.

Lisätietoja Euroopan unionista on saatavilla osoitteessa https://european-union.europa.eu/index_fi.

Luxemburg: Euroopan unionin julkaisutoimisto, 2026

ISBN 978-92-9480-755-7

ISSN 1977-8449

doi: 10.2800/6087030

Kannen rakenne: Euroopan ympäristökeskus

Kansikuva: © Mukautettu Adobe Stockista

Asettelu: Eworx/ETA

Sisältö

Tunnustukset.....	4
Keskeiset viestit.....	5
Tiivistelmä.....	6
1 Johdanto.....	8
2 Vastaajien havaitsemat ilmastoon liittyvät vaikutukset.....	10
3 Huoli tulevista ilmastovaikutuksista.....	13
4 Vastaajien ilmoittamat ilmastokestävyttä koskevat toimenpiteet.....	14
4.1 Kotitalouksien selviytymiskyky.....	15
4.2 Vastaajien alueilla havaitut häiriönsietokykyä edistävät toimet.....	18
4.3 Kaupunki- ja maaseutuväestön väliset erot.....	20
5 Vastaajaryhmien väliset erot.....	23
5.1 Kotitalouksien rahoitusvarat.....	23
5.2 Ikä.....	26
5.3 Sukupuoli.....	29
5.4 Asunnon omistajuus.....	30
5.5 Oma-aloitteisesti ilmoitettu terveydentila.....	32
6 Päätelmät ja toimintamahdollisuudet.....	37
6.1 Sopeutumisratkaisujen laajamittaisen täytäntöönpanon tarve.....	37
6.2 Lämmön torjuminen yleisimpänä terveys- ja hyvinvointiriskinä.....	37
6.3 Kotitaloustason häiriönsietokyvyn edistäminen.....	38
6.4 Haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien suojelu.....	38
Lyhenteet.....	40
Viitteet.....	41
Liite 1 Raportissa analysoidut kysymykset asumisesta ja työskentelystä EU:n verkkokyselyssä 2025.....	45

Pierre Dieumegardin [Eüropeo-Demokratio-Esperantoa](#) varten laatima asiakirja

Tämän "väliaikaisen" asiakirjan tarkoituksena on antaa yhä useammalle Euroopan unionin kansalaiselle mahdollisuus tutustua Euroopan unionin tuottamiin (ja verovaroin rahoitettuihin) asiakirjoihin.

Jos käännöksiä ei ole, kansalaiset suljetaan pois keskustelusta.

Tämä asiakirja [oli olemassa vain englanniksi](#), pdf-tiedostona. Alkuperäisestä tiedostosta loimme Libre Office -ohjelmiston valmisteleman odt-tiedoston konekäännöstä varten muille kielille. Tulokset ovat nyt saatavilla [kaikilla virallisilla kielillä](#).

On toivottavaa, että tärkeiden asiakirjojen kääntäminen siirtyy EU:n hallinnolle. "Tärkeät asiakirjat" eivät ole pelkästään lakeja ja asetuksia vaan myös tärkeitä tietoja, joita tarvitaan tietoon perustuvien päätösten tekemiseksi yhdessä.

Jotta voisimme keskustella yhteisestä tulevaisuudestamme yhdessä ja mahdollistaa luotettavat käännökset, kansainvälinen esperanto olisi erittäin hyödyllinen sen yksinkertaisuuden, säännöllisyyden ja tarkkuuden vuoksi.

Ota yhteyttä:

[Kontakt \(europokune.eu\)](mailto:kontakt@europokune.eu)

<https://e-d-e.org/-Kontakti-EDE>

Tunnustukset

Euroopan ympäristökeskus (EEA) ja Euroopan elin- ja työolojen kehittämissäätiö (Eurofound) kiittävät EEA:n kumppaneita Euroopan ympäristötieto- ja -seurantaverkostosta (EEA:n jäsenvaltiot), Euroopan komission terveyshätätilanteiden valmiusviranomaisen pääosastosta, Maailman terveysjärjestön Euroopan aluetuimistosta, Kansainvälisestä siirtolaisuusjärjestöstä ja eurooppalaisesta ilmastoterveysklusterista niiden arvokkaasta panoksesta ja panoksesta.

Keskeiset viestit

- Tämä raportti perustuu verkkokyselyyn, johon osallistui yli 27 000 vastaajaa 27:stä Euroopan maasta. Siinä esitellään vastaajien kokemuksia ilmastovaikutuksista, heidän huolenaiheitaan tulevista vaikutuksista sekä selviytymiskykyä parantavia toimenpiteitä, joita he ovat toteuttaneet kotona ja joita he ovat havainneet asuinalueillaan.
- Yli 80 prosenttia kyselyyn vastanneista ilmoitti kärsineensä vähintään yhdestä ilmastoon liittyvästä ongelmasta (lämpö, tulvat, maastopalot, veden niukkuus, tuuli, hyttysenpistot) viiden viime vuoden aikana. Lämpö oli yleisimmin raportoitu ongelma: lähes puolet vastaajista tunsivat olonsa liian kuumaksi kotonaan, työpaikallaan tai koulutuspaikassaan, kun taas yli 60 prosenttia vastaajista ilmoitti tuntevansa olonsa liian kuumaksi naapurustossaan.
- Yli 52 prosenttia vastaajista oli hyvin tai melko huolissaan erittäin korkeista lämpötiloista tulevaisuudessa ja 48 prosenttia oli hyvin tai melko huolissaan maastopaloista. Naiset, nuorimmat vastaajat (16–29-vuotiaat) ja vastaajat Etelä- ja Keski- ja Itä-Euroopasta ovat ryhmiä, jotka ovat eniten huolissaan tulevista ilmastovaikutuksista.
- Yhdellä viidestä vastaajasta ei ollut käytössä mitään tutkimuksessa luetelluista kotitalouksien toimenpiteistä, joiden tarkoituksena oli suojautua äärimmäisiltä sääolosuhteilta (esim. varjostus, ilmastointi tai ilmanvaihto, tulvasuojaus, sadeveden keruu, äärimmäisten sääolojen vakuutus, varavoimajärjestelmä ja hätäpakkaus).
- Vastaajien kokemissa ilmastovaikutuksissa ja raportoiduissa selviytymiskykyä edistävissä toimenpiteissä on suuria alueellisia eroja. Ilmastovaikutukset koettiin eniten Etelä- ja Keski- ja Itä-Euroopassa. Alueellisesti vähiten sekä ilmastovaikutuksista että tutkimuksessa lueteltujen viranomaisjohtojen toimenpiteiden esiintymisestä raportoivia vastaajia oli Pohjois-Euroopasta.
- Yli 38 prosenttia kaikista vastaajista ilmoitti, ettei heillä ollut varaa pitää kotiaan riittävän viileänä kesällä. taloudellisten vaikeuksien koetteliemien vastaajien osuus nousee 66 prosenttiin.
- Vähemmän varakkaiden, vuokralaisten tai huonokuntoisten vastaajien suurempi osuus ilmoitti kokevansa ilmastovaikutuksia verrattuna kaikkiin muihin vastaajiin. Samaan aikaan harvemmat näihin ryhmiin kuuluvat vastaajat ilmoittivat ottaneensa käyttöön kotitaloustason ilmastokestävyyttä koskevia toimenpiteitä tai toteuttaneensa viranomaisten johtamia toimenpiteitä naapurustossaan.
- Eurooppalaisen yhteiskunnan hyvinvoinnin ja vaurauden varmistaminen nopeasti muuttuvassa ilmastossa edellyttää ilmastovaikutusten ehkäisemiseen ja niihin varautumiseen tähtäävien toimenpiteiden laajaa täytäntöönpanoa, kotitalouksien selviytymiskykyä parantavien toimenpiteiden kohtuuhintaisuutta ja viranomaisjohtojen sopeutumistoimien oikeudenmukaista jakautumista.

Tiivistelmä

Meneillään oleva ilmastomuutos uhkana vauraudelle ja hyvinvoinnille Euroopassa

Ilmastomuutos on kasvava uhka eurooppalaisen yhteiskunnan terveydelle, hyvinvoinnille ja vauraudelle. Ilmastoön liittyvät ääri-ilmiöt, kuten helleaallot, maastopalot, tulvat tai kuivuus, yleistyvät ja voimistuvat ilmaston lämpenemisen edetessä.

Eurooppalaisissa ja kansallisissa toimintakehyksissä korostetaan kiireellistä tarvetta sopeutua ilmastomuutokseen ja hallita tehokkaasti väestöön ja talouteen kohdistuvia ilmastoön liittyviä riskejä. Ei kuitenkaan ole juurikaan arvioitu, missä määrin EU:n ilmastomuutoksen sietokykyä parantavia toimia on toteutettu erityisesti yksittäisten kotitalouksien osalta.

Raportin ovat laatineet Euroopan ympäristökeskus (EEA) ja Euroopan elin- ja työolojen kehittämissäätiö (Eurofound), ja se perustuu verkkokyselyn tuloksiin. Siinä tarkastellaan eurooppalaisten otoksen kokemuksia ilmastoön liittyvistä vaikutuksista, kotona toteutettuja selviytymiskykyä parantavia toimia, käsitystä toteutetuista paikallisista toimista ja huolia tulevista vaikutuksista.

Laajat kokemukset ilmastovaikutuksista ja suuri huoli tulevaisuudesta

Neljä viidestä kyselyyn vastanneesta ilmoitti kokeneensa vähintään yhden seuraavista ilmastoön liittyvistä ongelmista viiden viime vuoden aikana (2020–2025): epämiellyttävä lämpö, tulvat, maastopalot, veden niukkuus, tuulivauriot tai useammin hyönteisten puremat. Monet vastaajat ilmaisivat myös huolensa tulevista ilmastovaikutuksista. Noin puolet vastaajista oli erityisen huolissaan lämpö- ja metsäpaloista. Se, että suuri osa vastaajista ilmoitti kokevansa vaikutuksia aiemmin ja olevansa huolissaan tulevaisuudessa, viittaa siihen, että ilmastomuutokseen sopeutumiseksi on tehtävä enemmän.

Viitteitä heikosta valmistautumisesta kotitalouksiin Euroopassa

Tutkimuksessa tarkasteltiin ilmastokestävyyttä koskevia toimenpiteitä vastaajien kodeissa. Yli puolet vastaajista ei ilmoittanut ottaneensa käyttöön mitään tutkimuksessa lueteltuja toimenpiteitä ilmastovaikutuksilta suojelemiseksi. Hieman yli 22 prosentilla vastaajista ei ollut mitään lueteltuja toimenpiteitä kotona. Lämmön vastaisia toimenpiteitä, jotka ovat yleisimmin raportoitu ongelma, ovat varjostus (49 prosenttia vastaajista ilmoitti), katon/seinän eristys (48 prosenttia) ja ilmastointi tai ilmanvaihto (32 prosenttia).

Yli 40 prosenttia vastaajista ilmoitti, että heillä on kotivakuutus äärimmäisten sääilmiöiden varalta. Paljon pienempi osuus vastaajista on valmistellut hätäpakkaukset (14 %) tai turvannut pääsyn varavirtälähteeseen (8 %). Jotta eurooppalainen yhteiskunta voisi sopeutua riittävästi, kotitalouksien selviytymiskykyä on parannettava lisäämällä tietoisuutta kotona toteutettavista toimenpiteistä, parantamalla niiden saatavuutta ja parantamalla niiden kohtuuhintaisuutta.

Paikallisten sopeutumistoimien muu kuin infrastruktuuriluonne

Vastaajien yksilöimistä paikallisista toimenpiteistä yleisimmin raportoitiin varoituksia tai varoituksia äärimmäisistä sääoloista (57 %), tiedotuskampanjoita riskeistä ja toimista äärimmäisissä sääoloissa (43 %) ja vedenkäytön rajoituksia kuivina aikoina (42 %). Kaiken kaikkiaan 36 prosenttia vastaajista ilmoitti huomanneensa, että heidän alueellaan oli istutettu puita tai että pääsy viheralueille oli parantunut.

Paikallisia tulvien ehkäisytoimenpiteitä ja jäähdytyskeskusten tarjoamista ei raportoitu yleisesti havaitulla tavalla. Tämä viranomaisten johtamien sopeutumistoimenpiteiden tilannekuva, joka perustuu vastaajien näkemyksiin, viittaa siihen, että käyttäytymisperusteisten toimenpiteiden lisäksi tarvitaan enemmän infrastruktuuriin perustuvia ilmastomuutokseen sopeutumista koskevia toimenpiteitä.

Erilaiset vaikutukset ja erilainen häiriönsietokyky

Osa vastaajien raportoimista ilmastovaikutuksista vaikutti suhteettomasti tiettyihin ryhmiin. Esimerkiksi neljä kertaa niin monella vastaajalla kotitalouksista, joilla oli vähiten varoja, oli ollut ongelmia turvallisen ja puhtaan veden saatavuudessa (15 prosenttia verrattuna 4 prosenttiin). Vastaavasti maastopalot ja niihin liittyvä savu olivat vaikuttaneet kaksi kertaa enemmän kuin eniten varoja saaneiden kotitalouksien vastaajat (11 prosenttia verrattuna 5 prosenttiin). Kaksi kolmasosaa niistä, joilla oli vaikeuksia pärjätä, ei pystynyt pitämään kotiaan riittävän viileänä kesällä, kun taas hieman yli 9 prosenttia pärjäsikin joko hyvin helposti tai helposti.

Nuorimmat vastaajat ja naiset nousivat ryhmiin, jotka olivat eniten huolissaan tulevista ilmastovaikutuksista. Samaan aikaan vuokralaisilla oli asunnonomistajiin verrattuna vähemmän todennäköistä, että kotona olisi käytössä häiriönsietokykyä parantavia toimenpiteitä. Kaikkien vaikutusten osalta vastaajat, joilla oli itsearvioitu huono terveys, ilmoittivat, että ilmastovaikutukset vaikuttivat niihin enemmän, mutta heillä oli myös vähemmän todennäköisyyttä toteuttaa selviytymiskykyä parantavia toimenpiteitä kotona kuin vastaajilla, joilla oli itsearvioitu hyvä terveys.

Ilmastokestävyyden sosiaalisen oikeudenmukaisuuden varmistamiseksi on olennaisen tärkeää laatia sopeutumisstrategioita, joilla suojellaan kaikkia ihmisiä, erityisesti heikoimmassa asemassa olevia ryhmiä.

Tietoa kyselystä

Raportti perustuu tietoihin, jotka on kerätty vuotuisen Eurofound [Living and Working in the EU -verkkokyselyn](#) kautta. Vuonna 2025 kyselyyn sisältyi kysymyksiä aiemmin koetuista ilmastovaikutuksista, huolia tulevista toimista ja selviytymiskykyä parantavista toimista. Tässä raportissa esitetty näihin kysymyksiin saatujen vastausten analyysi on osa [eurooppalaisen ilmaston ja terveyden seurantakeskuksen](#) toimia, joilla tuetaan EU:n ilmastomuutokseen sopeutumista koskevia politiikkoja keskittyen terveyteen ja hyvinvointiin.

Verkkokyselyyn vastasi 27 000 ihmistä 27 Euroopan maasta. Otos ei kuitenkaan edusta täysin Euroopan perusjoukkoa (ks. laatikko 1.1). Tämän ongelman ratkaisemiseksi otettiin käyttöön osituksen jälkeiset painotukset, jotka kuvastavat keskeisten demografisten tekijöiden – kuten sukupuolen, iän, koulutuksen ja kaupungistumisasteen – jakautumista koko väestössä. Tuloksia ei kuitenkaan voida yleistää koko Euroopan väestöön, ja havainnot koskevat vain vastaajia.

Tulokset antavat kuitenkin arvokasta tietoa vastaajien kokemuksista ja näkökulmista ja voivat auttaa ymmärtämään ilmastoon liittyviä huolenaiheita ja sopeutumiskäyttäytymistä.

1 Johdanto

Eurooppalaisen ilmastoriskien arvioinnin (EUCRA) mukaan Euroopassa on jo useita ihmisten terveyteen, rakennettuun ympäristöön, infrastruktuuriin ja ekosysteemeihin kohdistuvia kriittisiä ilmastoriskejä. Jos päättäväisiä toimia ei toteuteta nyt, suurin osa havaituista ilmastoriskeistä voi saavuttaa kriittisen tai katastrofaalisen tason tämän vuosisadan loppuun mennessä (ETA, 2024a). Nykyisten ja tulevien ilmastoriskien hallinta tunnustetaan EU:n politiikassa olennaiseksi Euroopan vaurauden ja sen asukkaiden elämänlaadun ylläpitämiseksi (komissio, 2021; Komissio, 2024).

Euroopan kansalaisten näkemyksiä ilmastomuutoksesta arvioidaan säännöllisesti kyselytutkimuksilla, kuten joka toinen vuosi tehtävällä ilmastomuutosta koskevalla Eurobarometri-tutkimuksella (esim. komissio, 2025a) ja Euroopan investointipankin (EIP) vuotuisella ilmastotutkimuksella (esim. EIP, 2024). Tämä Euroopan ympäristökeskuksen ja Euroopan elin- ja työolojen kehittämissäätiön yhteinen raportti tarjoaa lisäkulman tähän tietämykseen esittämällä tulokset verkkokyselystä, johon osallistui yli 27 000 osallistujaa 27:stä EU:n jäsenvaltiosta (ks. laatikko 1.1).

Tarkemmin sanottuna tämä raportti tarjoaa tietoa siitä, minkä tyyppisiä ilmastoon liittyviä vaikutuksia vastaajat ovat kokeneet henkilökohtaisesti tai todistaneet asuinpaikassaan. Siinä esitetään myös heidän ilmastoon liittyvät huolenaiheensa tulevaisuutta varten. Mikä tärkeintä, raportti tarjoaa ensimmäisen Euroopan laajuisen yleiskatsauksen ilmastokestävyyttä koskevien toimenpiteiden täytäntöönpanosta – sekä vastaajien kotitalouksien tasolla ilmoittamien toimenpiteiden että viranomaisten toteuttamia toimenpiteitä koskevien havaintojen osalta. Koska se kuitenkin perustuu itse ilmoitettuihin tietoihin ja vastaajien vaikutelmiin, sitä olisi käsiteltävä litmustestinä eikä järjestelmällisenä sopeutumistoimien inventaariona.

Tämän tilannekuvan EU:n kollektiivisesta selviytymiskyvystä muuttuvassa ilmastossa on tarkoitus auttaa kohdentamaan toimia viimeaikaisen ja meneillään olevan poliittisen kehityksen, kuten Euroopan varautumisunionistrategian (EC, 2025b) ja tulevan eurooppalaisen ilmastokestävyyden ja riskinhallinnan yhdenmukaisen kehityksen, puitteissa. Tulosten erittelyminen maantieteellisen alueen ja sosioekonomisen ryhmän mukaan mahdollistaa sen ymmärtämisen, mitkä paikat ja ihmiset ovat suurimmassa vaarassa ja edellyttävät kiireellisimpiä toimia.

Laatikko 1.1

Tietoa kyselystä

Eurofound on toteuttanut vuodesta 2020 lähtien vuotuisen laajamittaisen Living and Working in the EU -verkkokyselyn. Alun perin sen tarkoituksena oli arvioida covid-19-pandemian vaikutuksia ihmisten elin- ja työoloihin kaikkialla Euroopan unionissa (EU). Vuodesta 2022 alkaen sähköisen kyselyn temaattista soveltamisalaa laajennettiin mittaamaan pandemian, Ukrainan sodan ja elinkustannusten nousun pitkän aikavälin seurauksia.

Vuoden 2025 tutkimuksessa keskityttiin ilmastoon ja ympäristöön. Se sisälsi kysymyksiä ihmisten kokemuksista ilmastovaikutuksista, huolia tulevista riskeistä ja selviytymiskykyä parantavista toimenpiteistä, joita vastaajat toteuttivat tai joita havaittiin heidän alueellaan.

Sähköisessä kyselyssä käytetään ei-todennäköisyysotantaan perustuvaa lähestymistapaa, joka perustuu pääasiassa verkkorekrytointiin kohdennetuilla sosiaalisen median mainoksilla ja jota täydennetään lumipalloomalla. Tuloksena saatu otos ei edusta koko perusjoukkoa. Lisäksi aiempien kyselykierrosten vastaajia pyydetään osallistumaan seuraaviin aaltoihin. Näin ollen paneelia päivitetään säännöllisesti, mutta se ei ole edustava.

Tutkimuksen edustavuuden parantamiseksi käytettiin osituksen jälkeistä painotusta otoksen mukauttamiseksi EU-27:n väestörakenteeseen ja kunkin yksittäisen jäsenvaltion väestörakenteeseen. Vuonna 2025 painotuskertoimet perustuivat sukupuoleen, ikään, koulutustasoon ja alueeseen.

Sähköiseen kyselyyn kerättiin 1. huhtikuuta ja 4. kesäkuuta 2025 välisenä aikana vastauksia noin 27 000 osallistujalta EU:n 27 jäsenvaltiosta. Näistä 16 500 oli palaavia paneelivastaajia ja 10 500 oli vasta rekrytoitu sosiaalisen median kanavien kautta (mukaan lukien mainokset Instagramissa ja Facebookissa sekä orgaaniset viestit). Vähimmäistavoitteeksi asetettiin 500 vastaajaa maata kohti, mikä saavutettiin useimmissa jäsenvaltioissa Kyprosta, Luxemburgia ja Maltaa lukuun ottamatta. Neljässätoista maassa otoskoko oli yli 1 000 vastaajaa.

Kyselyssä kerättiin tietoa vastaajien ominaisuuksista (ikä, sukupuoli, hallintaoikeus, toimeentulon helppous, oma-aloitteinen terveys, kotitalouden tyyppi sekä maantieteellinen sijainti ja kaupungistumisaste). Nämä tiedot mahdollistivat vastausten vertailun eri ryhmien välillä. Raportti sisältää kuvailevia tilastoja. Regressioanalyysijä tehtiin kuitenkin myös sen testaamiseksi, olivatko erot tilastollisesti merkitseviä ja päteviä muiden vastaajien ominaisuuksien tarkistamisen jälkeen. Tässä julkaisussa raportoidaan vain tällä tavalla validoidut tulokset.

Ei-todennäköisyysotantaan perustuva lähestymistapa tarkoittaa, että kuvailevia tilastoja ei väestörakenteen painotuksesta huolimatta pitäisi pitää koko EU:n väestöä koskevinä täsmällisinä pistearvioina. Tunnistetut suhteet, mekanismit ja suuntaukset ovat kuitenkin tilastollisesti päteviä ja siirrettävissä.

Lisätietoa kyselystä löytyy [täältä](#).

2 Vastaajien havaitsemat ilmastoon liittyvät vaikutukset

Kyselyssä vastaajilta kysyttiin, mitä valittuja ilmastovaikutuksia ⁽¹⁾ he olivat kokeneet viiden viime vuoden aikana (ks. liite 1). Vastaukset kuvaavat osallistujien näkemyksiä, ja niihin voi sisältyä vaikutuksia, joilla on useita syitä, jotka eivät johdu yksinomaan ilmastomuutoksesta. Tämän varauksen huomioon ottaen 80,5 prosenttia vastaajista ilmoitti kokeneensa vähintään yhden vaikutuksen kyselyssä luetelluista vastaajista, kuten kaaviosta 2.1 käy ilmi. Maantieteellisesti tarkasteltuna Etelä- ja Keski- ja Itä-Euroopan vastaajat olivat ryhmiä, joissa oli eniten ihmisiä, jotka ilmoittivat kokeneensa vähintään yhden ilmastovaikutuksen. Vastaajien osuus oli 86,1 prosenttia ja 85,3 prosenttia.

Nämä havainnot ovat yhdenmukaisia EIP:n viimeisimmän kyselyn tulosten kanssa. Kyselyssä 80 prosenttia EU:n vastaajista ilmoitti kokeneensa vähintään yhden äärimmäisen sääilmiön viiden viime vuoden aikana (EIP, 2024). Erilaisista ilmastovaikutuksista kärsivien eteläeurooppalaisten vastaajien suuri osuus kuvastaa myös ilmastomuutosta koskevan vuoden 2025 erityiseurobarometrin (EC, 2025a) havaintoja. Se tukee myös EUCRA:n (EEA, 2024a) painottamista siihen, että ilmatoriskeihin on puututtava kyseisellä alueella kriittisen kiireellisesti.

Lämpö oli kyselyyn vastanneiden tärkein ilmastoon liittyvä vaikutus. Viimeisten viiden vuoden aikana 49,7 prosenttia kyselyyn vastanneista on tuntenut olonsa liian kuumaksi kotonaan, 46,8 prosenttia työpaikallaan tai koulutuspaikassaan ja 60,7 prosenttia asuinalueensa ulkopuolella. Tämä osoittaa, että keskeinen tapa vähentää lämmön vaikutuksia ihmisten terveyteen, hyvinvointiin ja tuottavuuteen on varmistaa, että EU:n rakennukset ja laajempi asuin- ja työympäristö kestävät lämpöä (Martinez et al., 2025; EEA, 2022a).

Kaiken kaikkiaan 34 prosenttia vastaajista ilmoitti, että hyttysten tai punkkien puremien havaittiin lisääntyneen viiden viime vuoden aikana. Vektorien runsauteen, puremiskauden pituuteen ja taudin tarttumisen todennäköisyyteen vaikuttaa muuttuva ilmasto (EEA, 2022a). Eniten puremia oli Etelä- ja Keski- ja Itä-Euroopassa (kaavio 2.1), mukaan lukien Kypros (60,9 %), Kreikka (59,0 %) ja Kroatia (57,7 %).

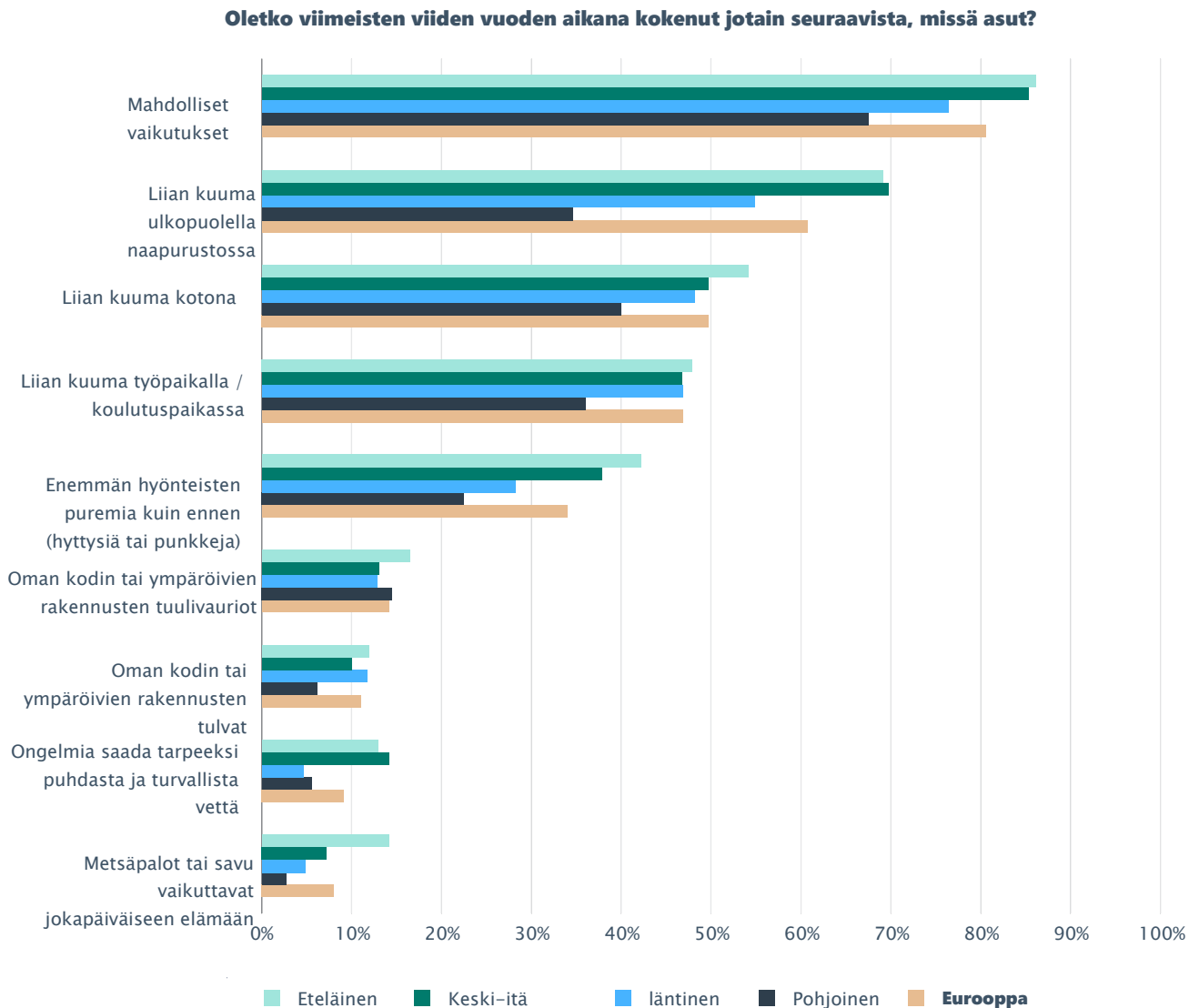
Tämä on huolestuttavaa kansanterveyden näkökulmasta, koska näissä maissa on vahvistettu esiintyvän Aedes-invasiivisia hyttysiä (ECDC, 2025), jotka voivat kantaa denguea, zikaa ja chikungunyyä. Heillä on myös kotoperäisiä Culex pipiens -hyttysiä (ECDC, 2023), jotka pystyvät levittämään Länsi-Niilin kuumetta.

Viiden viime vuoden aikana 14,1 prosenttia vastaajista on kärsinyt tuulivahingoista lähellä sijaitsevilla alueilla tai rakennuksissa. Lisäksi noin kymmenesosa vastaajista oli kokenut kaikki muut ilmastovaikutukset (ks. kaavio 2.1).

Maiden välillä oli huomattavia eroja niiden vastaajien prosenttiosuudessa, jotka olivat kokeneet vaikutukset. Esimerkiksi Irlannissa (43,3 prosenttia vastaajista) mutta myös Kroatiassa (29,4 prosenttia) ja Unkarissa (26,6 prosenttia) koettiin eniten tuulivahinkoja lähellä sijaitsevilla vastaajien alueilla tai rakennuksissa.

1 Selvitykseen sisältyvä ilmastovaikutusten luettelo ei ole tyhjentävä. Euroopan elin- ja työolojen kehittämissäätiö (Eurofound) ja Euroopan ympäristökeskus (EEA) laativat sen yhteistyössä eurooppalaisen ilmaston ja terveyden seurantakeskuksen kumppaniorganisaatioiden kanssa. Luetteloa ohjasivat ilmastomuutokseen liittyvät tunnistetut riskit Euroopan väestön vauraudelle ja hyvinvoinnille (ETA, 2024a; ETA, 2025c). Lopullisessa valinnassa otettiin huomioon tutkimuksen pituus.

Kaavio 2.1 Ilmastovaikutuksia omalla alueellaan kokeneiden vastaajien prosenttiosuus Euroopan alueittain

Huomautus: Tässä ja seuraavissa kaavioissa käytetyt maantieteelliset ryhmittelyt ovat seuraavat: Keski- ja Itä-Eurooppa (Bulgaria, Puola, Romania, Slovakia, Tšekki ja Unkari) Pohjois-Eurooppa (Tanska, Viro, Suomi, Irlanti, Latvia, Liettua ja Ruotsi); Etelä-Eurooppa (Espanja, Italia, Kreikka, Kroatia, Malta, Montenegro, Portugali, Slovenia ja Kypros) Länsi-Eurooppa (Alankomaat, Belgia, Itävalta, Liechtenstein, Luxemburg, Ranska, Saksa ja Sveitsi). Kyselyn tulokset yksittäisistä maista löytyvät [interaktiivisesta](#) katseluohjelmasta.

Lähde: EEA, perustana Eurofound, 2025.

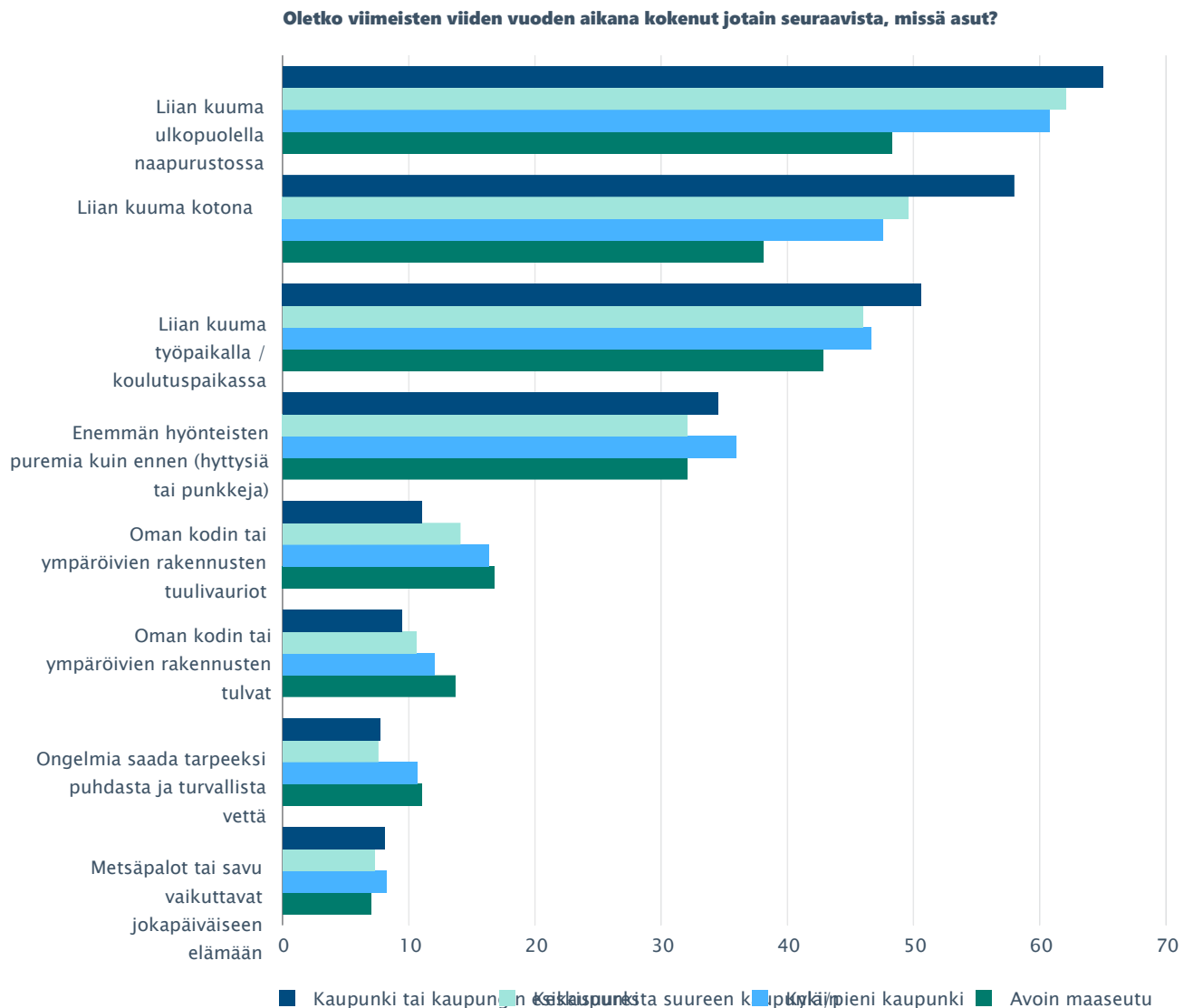
Maastopaloja ja niiden savua olivat yleisimmin kokeneet vastaajat Kreikasta (41,1 %), Portugalista (35,2 %) ja Kyproksesta (20,3 %), kun koko Euroopassa vastaava osuus oli keskimäärin 8 %. Niiden vastaajien prosenttiosuus, jotka olivat kokeneet tulvia viimeisten viiden vuoden aikana, heijasteli laajamittaisten tulvien mallia tänä aikana. Esimerkiksi Itävallassa (25,9 %) ja Sloveniassa (19,1 %) paljon suurempi osuus vastaajista ilmoitti kokeneensa tulvia kuin koko Euroopassa keskimäärin (11 %).

2 Vastaaajien havaitsemat ilmastoon liittyvät vaikutukset

Ilmastoon liittyvät vaikutukset tuntuivat eri tavoin sen mukaan, asuivatko vastaajat kaupunki- vai maaseutuympäristössä. Sekä sisä- että ulkotiloissa lämpöä kokevien osuus kasvoi kaupungistumisen lisääntyessä (kuvio 2.2).

Sitä vastoin kaupungistuneemmissa ympäristöissä niiden vastaajien prosentuaalinen osuus, jotka ilmoittivat kärsineensä tuulesta, tulvista tai vedensaantiongelmista, oli pienempi. Tämä voi kuvastaa sitä, että kaupunkien suoja tulvia vastaan on korkeampi kuin harvaan asutuilla alueilla, tai se voi viitata siihen, että kaupungeissa on hyvät mahdollisuudet käyttää infrastruktuuria, kuten julkista vesihuoltoa.

Kaavio 2.2 Niiden vastaajien prosenttiosuus, jotka kokivat ilmastovaikutuksia omalla alueellaan, itse ilmoitetun kaupungistumisasteen mukaan.

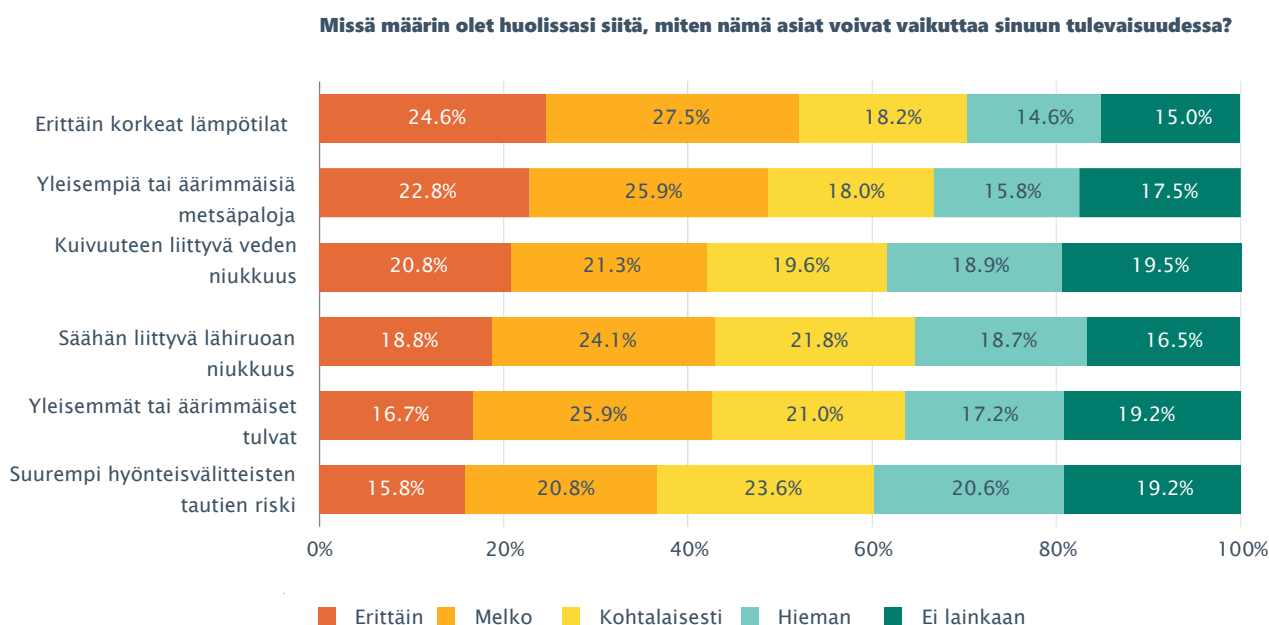
Lähde: EEA, perustana Eurofound, 2025.

3 Huoli tulevista ilmastovaikutuksista

Yli puolet vastaajista (52,1 %) oli erittäin huolissaan tai melko huolissaan erittäin korkeista lämpötiloista, jotka häiritsevät arkea ja hyvinvointia tulevaisuudessa. Toiseksi huolestuttavin kysymys vastaajille oli metsäpalojen yleistymisen tai äärimmäisyyksien lisääntyminen. 48,7 prosenttia ilmoitti, että ne olivat hyvin tai melko huolestuttavia. Tämä vahvistaa EUCRA:n näkemyksen, jonka mukaan kuumuus ja maastopalot kuuluvat vakavimpiin ihmisten terveydelle aiheutuviin riskeihin ja edellyttävät kiireellisimpiä toimia (EEA, 2024a).

Vastaava määrä vastaajia (42–43 %) oli hyvin tai melko huolissaan paikallisten/kausiluonteisten elintarvikkeiden tai turvallisen veden saatavuuden heikkenemisestä ja tulvien yleistymisestä tai lisääntymisestä. Hyttysten tai punkkien puremien sairauksien suurempi todennäköisyys oli vastaajille vähiten huolestuttava kysymys (kuva 3.1).

Kuva 3.1 Niiden vastaajien prosenttiosuus, jotka ovat huolissaan tulevista ilmastovaikutuksista

Huomautus: Yksittäisiä maita koskevat tutkimustulokset löytyvät [interaktiivisesta katseluohjelmasta](#).

Lähde: EEA, perustana Eurofound, 2025.

Kaikkia vaaroja koskevan huolen tasossa on selkeä maantieteellinen jako. Kaksi kertaa niin monet vastaajat Etelä-Euroopassa kuin Pohjois-Euroopassa olivat hyvin tai melko huolissaan tulevista korkeista lämpötiloista (61 prosenttia verrattuna 29,9 prosenttiin), äärimmäisistä tai yleisemmistä tulvista (50,2 prosenttia verrattuna 25,3 prosenttiin) ja äärimmäisistä tai yleisemmistä metsäpaloista (58,8 prosenttia verrattuna 29,9 prosenttiin).

Keski- ja Itä-Euroopan vastaajista suurempi osuus oli hyvin tai melko huolissaan puutiaisten tai hyttysten aiheuttamista taudeista verrattuna Pohjois-Euroopan vastaajiin (45,1 % vs. 29,1 %), päivittäiseen käyttöön tarkoitetun veden saatavuudesta (54,3 % vs. 23,2 %) ja elintarvikkeiden saatavuudesta (53,1 % vs. 29,9 %).

Katso [interaktiivisesta katsojasta](#) yksityiskohtainen erittely yksittäisten maiden vastauksista.

4 Vastaajien ilmoittamat ilmastokestävyttä koskevat toimenpiteet

Vaikka EU:lla ja yksittäisillä jäsenvaltioilla on vankka poliittinen kehys ilmastomuutokseen sopeutumisen tukemiseksi, toteutetuista toimista ja niiden tehokkuudesta on vain vähän tietoa. Tämä estää ymmärtämästä täysin Euroopan edistymistä kohti ilmastokestävyttä (ETA, 2025a).

Tässä luvussa esitetyt kyselyn tulokset auttavat valaisemaan ilmastokestävyttä koskevien toimenpiteiden täytäntöönpanon tasoa kaikkialla Euroopassa. Kyselyyn vastanneita pyydettiin vahvistamaan, oliko heidän kotitaloudessaan käytössä tiettyjä ilmastokestävyttä edistäviä toimenpiteitä, ja vastaamaan kysymyksiin, jotka koskivat viranomaisen johtamia ilmastokestävyttä edistäviä toimia, joita he olivat nähneet alueellaan ⁽²⁾ (taulukko 1.1). Luettelossa lueteltuihin toimenpiteisiin sisältyi sekä infrastruktuuriin perustuvia (jotka edellyttivät fyysisiä interventiotoimenpiteitä) että muita kuin infrastruktuuriin perustuvia aloitteita.

Luetellut ilmastokestävyystoimenpiteet voidaan sovittaa yhteen kriisinhallintasyklin eri vaiheiden kanssa:

- ennaltaehkäisy (kriisin tai katastrofin vaikutusten minimointi ennen tapahtumaa)
- valmius (toimintatapojen suunnittelu)
- reagointi (toimet kriisin tai katastrofin aikana sen vaikutusten minimoimiseksi)
- toipuminen (palautuminen siihen, miten asiat olivat ennen kriisiä tai katastrofia) (ETA, 2017; EC, 2025c).

Taulukko 1.1 Selvitykseen sisältyvät häiriönsietokykyä koskevat toimenpiteet

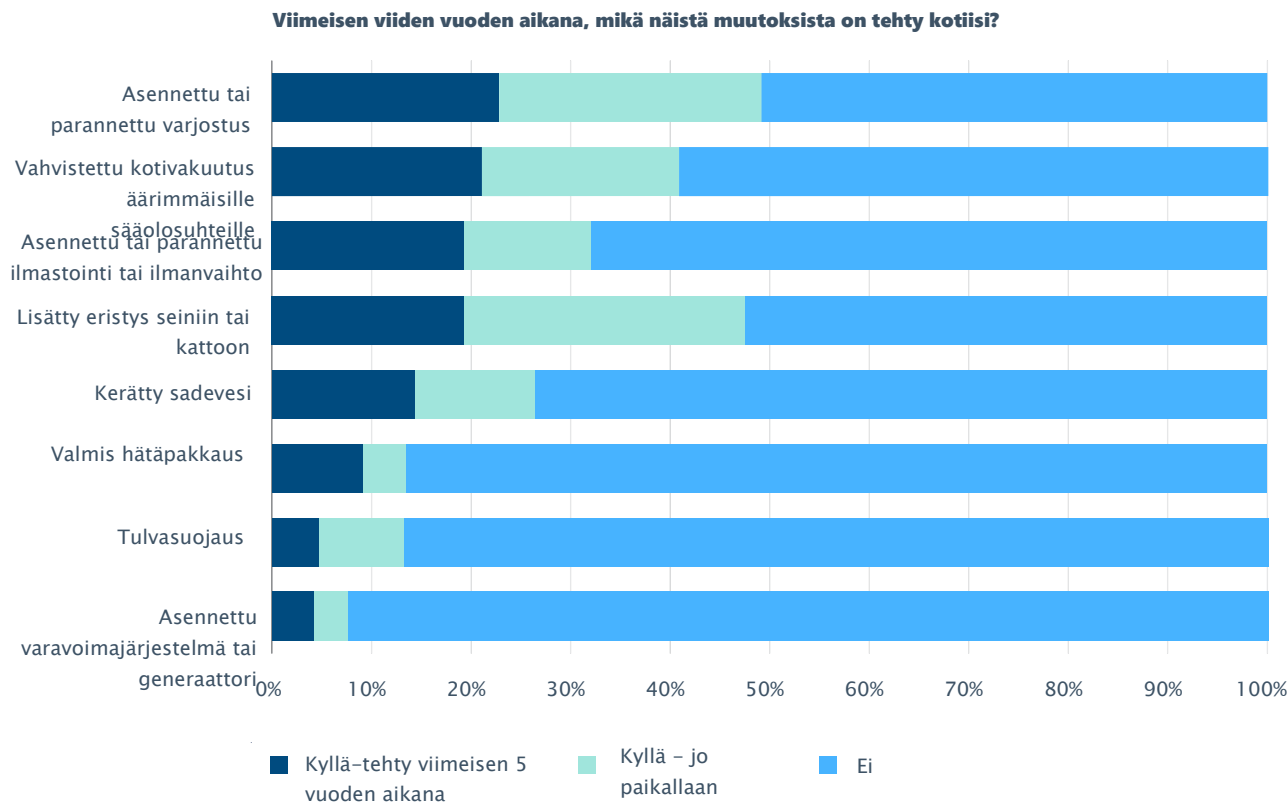
	Ilmastokestävyttä koskeva toimenpide	Infrastruktuuriin perustuva?	Kriisinhallintasyklin vaihe
Kotitaloustaso	Seinien tai katon eristäminen	Kyllä	Valmius
	Ilmastointi tai ilmanvaihto	Kyllä	Valmius
	Varjostus	Kyllä	Valmius
	Tulvasuojaus	Kyllä	Valmius
	Sadeveden keräys	Kyllä	Valmius
	Varavoimajärjestelmä tai -generaattori	Kyllä	Valmius
	Hätäpakkaus	Ei	Valmius/vastaus
	Kotivakuutus äärimmäisten sääilmiöiden varalta	Ei	Valmius / toipuminen
Viranomaisenjohtaminen	Varoitukset tai hälytykset äärimmäisistä sääilmiöistä	Ei	Valmius
	Tiedotuskampanjat riskeistä ja toimista äärimmäisissä sääolosuhteissa	Ei	Valmius
	Lisää puita istutetaan tai pääsyä viheralueille parannetaan	Kyllä	Ennaltaehkäisy
	Jäähdytyskeskusten tarjoaminen	Kyllä	Valmius
	Muutokset työ-/koulutusaikatauluihin toiminnan välttämiseksi kuumimpina tunteina tai päivinä	Ei	Valmius/vastaus
	Tulvien ehkäisy	Kyllä	Ennaltaehkäisy
	Vedenkäytön rajoitukset kuivuuden aikana	Ei	Valmius/vastaus
	Hyttysten torjuntatoimenpiteet	Ei	Ennaltaehkäisy
Huomautus: Ks. liite 1 ilmastokestävyttä koskeviin toimenpiteisiin liittyvien kysymysten täsmällisestä sanamuodosta.			
Lähde: EEA, perustana Eurofound, 2025.			
(2) Käsitettä "oma alueesi" ei täsmennetty tarkemmin tutkimuksessa, ja se jätettiin tulkinnanvaraiseksi.			

2 Käsitettä "oma alueesi" ei täsmennetty tarkemmin tutkimuksessa, ja se jätettiin tulkinnanvaraiseksi.

4.1 Kotitalouksien selviytymiskyky

Vaikka 77,9 prosentilla vastaajista oli vähintään yksi tutkimuksessa luetelluista ilmastokestävyystoimenpiteistä käytössä kotona, yksikään toimenpiteistä ei ollut käytössä yli puolessa vastaajien kodeista (kaavio 4.1). Jotkin toimenpiteet (esim. tulvankestävyys) eivät välttämättä ole merkityksellisiä sellaisissa ympäristöissä, joissa ei ole erityisiä vaaroja. Kuitenkin vain pienellä osalla vastaajista oli käytössä yleisempiä toimenpiteitä (esim. hätäpakkaus tai varavirtalähde). Tulokset viittaavat yleisesti siihen, että kotitaloudet eivät ole varautuneet riittävästi ilmastouhkiin ja muihin kriiseihin kaikkialla Euroopassa.

Kuva 4.1 Niiden vastaajien prosenttiosuus, joilla on ilmastokestävyyttä koskevia toimenpiteitä kotona

Huomautus: Yksittäisiä maita koskevat tutkimustulokset löytyvät interaktiivisesta näkymästä r.
Lähde: EEA, perustana Eurofound, 2025.

4 Vastaajien ilmoittamat ilmastokestävyyttä koskevat toimenpiteet

Kaksi kotona yleisimmin toteutettua toimenpidettä on suunniteltu lämpöön puuttumiseksi. Yleisin kotona käytössä oleva toimenpide oli varjostuksen parantaminen; 49,2 prosenttia vastaajista ilmoitti ottaneensa tämän käyttöön. Se on suhteellisen edullinen sopeutumistoimenpide, ja sekä sisäinen että ulkoinen varjostus alentavat tehokkaasti rakennusten sisäisiä lämpötiloja (Martinez et al., 2025).

Toiseksi suosituin toimenpide oli kattojen ja seinien eristäminen (47,6 %). Hyvin suunnitelluissa rakennuksissa tämä voi vähentää ylikuumenemista, mutta rakennuksissa, joissa ei ole riittävästi ilmanvaihtoa, varjostusta tai lämpömassaa, se voi pahentaa ylikuumenemista (Martinez et al., 2025); Näin ollen tämän toimenpiteen tehokkuus riippuu sen asiayhteydestä. Esimerkiksi vuoden 2023 Euroopan tulo- ja elinolosuhteiden tutkimuksessa vain 24,2 prosenttia vastaajista 16:ssa Euroopan maassa piti asuntonsa jäähdytysjärjestelmää ja lämmöneristystä riittävänä pitämään asunnon riittävän viileänä kesän aikana (Eurostat, 2023).

Kaiken kaikkiaan 32,1 prosenttia vastaajista ilmoitti asentaneensa tai parantaneensa ilmastointia tai ilmanvaihtoa. Vaikka ilmastointi voi suojella tehokkaasti terveyttä, erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden terveyttä, ilmastointilaitteiden laajamittainen käyttö on esimerkki huonosta sopeutumiskyvystä. Se johtaa sähkön huippukysyntään liittyviin ongelmiin, ja laitteiden tuottama lämpö voi vaikuttaa kaupunkien lämpösaarekevaikutuksiin (EEA, 2022c).

Lisäksi mekaaninen jäähdytys – ilmastointi, aktiivinen ilmanvaihto tai puhaltimien käyttö – edellyttää sekä alkuinvestointeja että sähkönkulutusta ja aiheuttaa siten lisäkustannuksia kotitalouksille. Tämä voi estää ihmisiä asentamasta tai käyttämästä tällaisia toimenpiteitä.

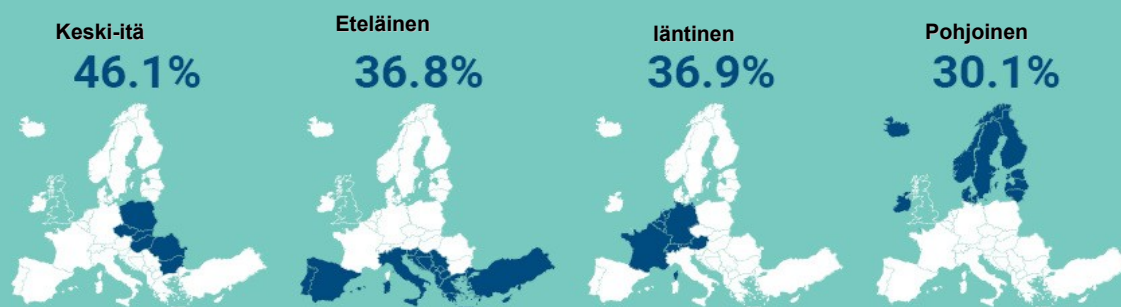
Kysyttäessä, onko heillä varaa pitää kotinsa riittävän viileänä kesällä, 38,2 prosenttia kyselyyn vastanneista vastasi kielteisesti. Eniten vastaajia, joilla ei ollut varaa pitää kotiaan viileänä kesällä, oli Keski- ja Itä-Euroopassa (46,1 %), kun taas Pohjois-Euroopassa vastaava osuus oli 30,1 % (kaavio 4.2).

Kuvio 4.2 Niiden vastaajien prosenttiosuus, joiden kotitalouksilla ei ole varaa pitää kotia riittävän viileänä kesällä

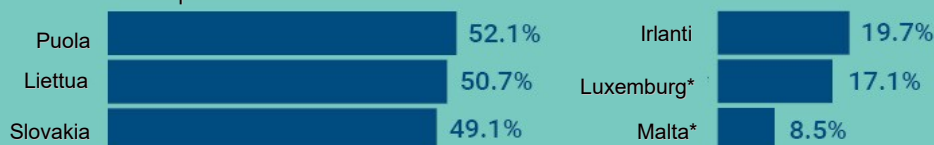
Onko sinulla varaa pitää kotisi riittävän viileänä kesällä?

Niiden vastaajien prosenttiosuus, joiden kotitalouksilla ei ole varaa pitää kotia riittävän viileänä kesällä

Vastaajien prosenttiosuus alueittain

Maat, joissa prosentuaalinen osuus on suurin ja maat, joissa prosentuaalinen osuus on pienin

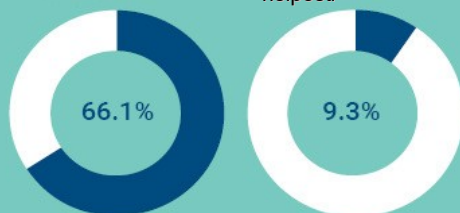
Prosenttiosuus vastaajista rahavarojen, virkasuhteen, iän ja kotitalouden koostumuksen mukaan

Helppo tehdä päät kohtaavat

Vaikeuksissa tai suuri vaikeus

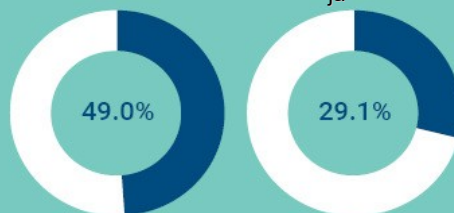
Helposti tai erittäin helposti

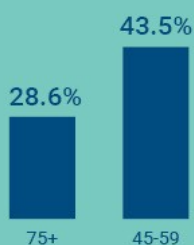
Asunnon omistajuus

Vuokraaja

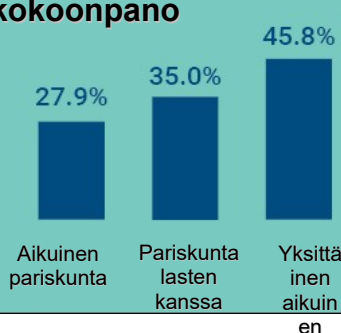
Omistaja

Ikä

Kotitalouksien kokoonpano

* Alhainen luotettavuus alhaisen otokseen vuoksi

Lähde: EEA, perustana Eurofound, 2025.

4 Vastaajien ilmoittamat ilmastokestävyyttä koskevat toimenpiteet

Kaiken kaikkiaan 40,8% vastaajista ilmoitti, että heillä on äärimmäisten sääolojen kotivakuutus. Maiden välillä oli huomattavia eroja sen suhteen, kuinka moni vastaaja ilmoitti ottaneensa äärimmäisiä sääoloja koskevan kotivakuutuksen. Ruotsissa vastaava osuus oli 17,4 prosenttia ja Luxemburgissa 70,1 prosenttia.

Eri maiden erilaiset vakuutusjärjestelmät vaikuttavat vakuutusten saatavuuteen ja kohtuuhintaisuuteen. Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaisen (2024) mukaan Kreikassa, Italiassa ja Romaniassa oli luonnonkatastrofien osalta korkeimmat suojelueroasteet, mikä johtui vaarojen yhdistelmästä ja vakuutusten alhaisesta levinneisyydestä. Tulvavakuutusten todettiin olevan erityisen epäedullisia korkean riskin alueilla Puolassa ja Portugalissa sekä useilla alueilla Kroatiaassa, Saksassa ja Baltian maissa (Tesselaar et al., 2020). Tässä raportoidut Eurofoundin (2025) kyselyn tulokset heijastavat jossain määrin näitä malleja (ks. interaktiivinen katsoja). Niihin on kuitenkin suhtauduttava varauksella, koska kyselytutkimusotos ei ollut edustava ja vastaajat raportoivat tiedot itse. Lisäksi itse ilmoitettuun vakuutusturvaan voi liittyä takaisinkutsuharha, koska vastaajat eivät välttämättä muista tai ymmärrä tarkasti äärimmäistä säänsuojaa koskevien toimintaperiaatteidensa erityisiä ehtoja.

Yli neljännes kyselyyn vastanneista kertoi keräävänsä sadevettä kotona käytettäväksi kuivina kausina. Joissakin maissa, kuten Belgiassa, Tšekissä ja Sloveniassa, yli 40 prosentilla vastaajista oli käytössä sadeveden keräysjärjestelmä. Huomattava määrä vastaajia ilmoitti asentaneensa sadeveden keräysjärjestelmiä viiden edellisen vuoden aikana (esim. 26,7 prosenttia vastaajista Tšekissä ja lähes neljännes vastaajista Virossa ja Slovakiassa).

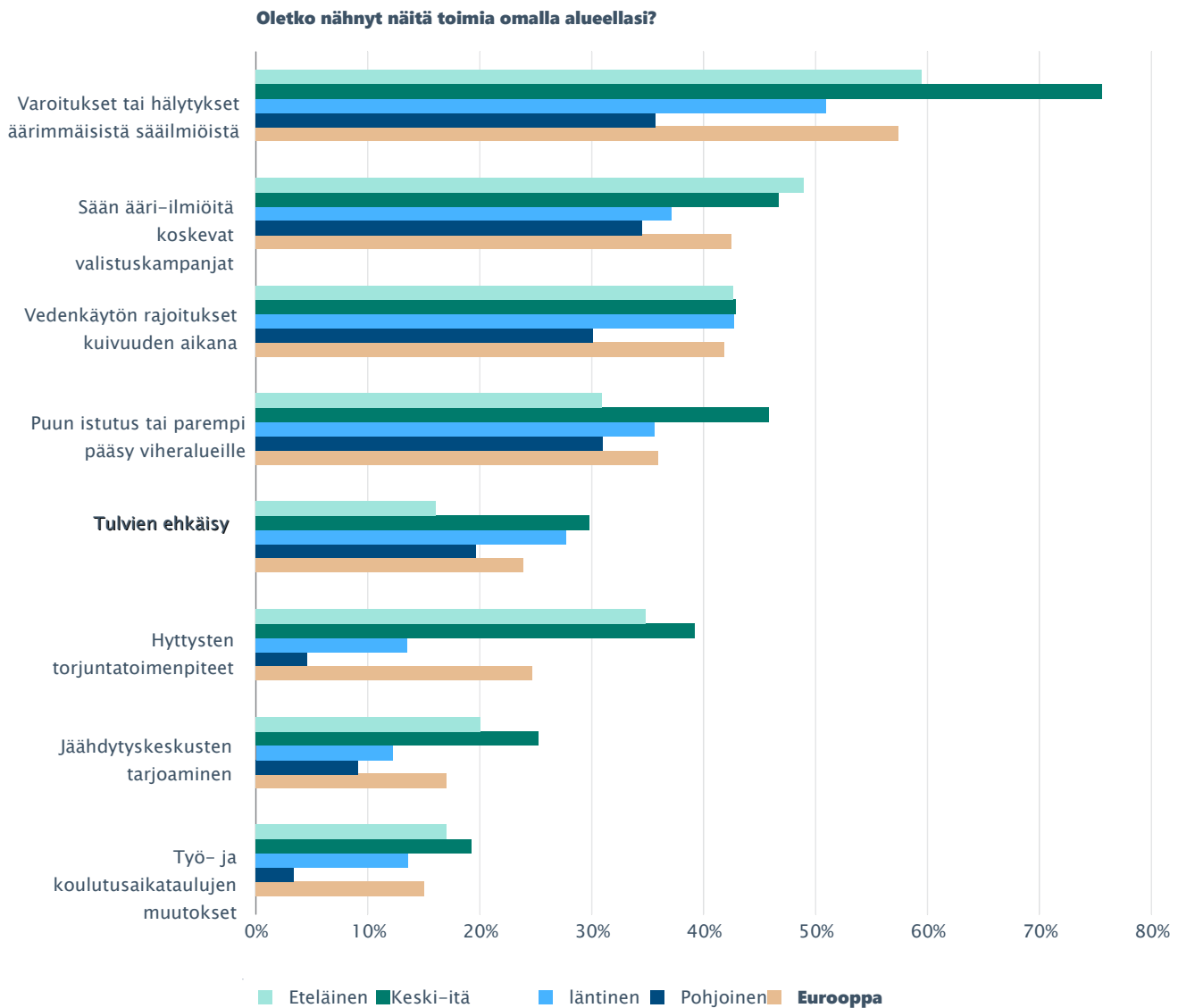
Vähiten raportoituihin toimenpiteisiin kuuluivat tulvankestävyys, vain 13,2 prosenttia vastaajista ilmoitti toteuttaneensa toimenpiteitä. Kiinteistötason tulvasuojelua sovelletaan vain alueilla, jotka voivat olla alttiita tulville, ja se edellyttää huomattavia investointeja ja rakenteellisia muutoksia asuntoon.

Hätäpakkaus on kuitenkin yksinkertainen toimenpide, joka on suhteellisen halpa toteuttaa. Tästä huolimatta paketteja oli käytössä vain 13,5 prosentissa vastaajien kotitalouksista. Tanskassa, Virossa ja Ruotsissa huomattava prosenttiosuus vastaajista (yli 22 prosenttia vastaajista kussakin näistä maista) oli toteuttanut tämän toimenpiteen viiden viime vuoden aikana. Tämä saattaa liittyä siihen, että maiden hallitukset ovat viime aikoina kehottaneet kansalaisia valmistautumaan mahdollisiin kriiseihin, jotka liittyvät Venäjän hyökkäyssotaan Ukrainaa vastaan.

4.2 Vastaajien alueilla havaitut häiriönsietokykyä edistävät toimet

Kaiken kaikkiaan 82,2 prosenttia vastaajista ilmoitti nähneensä vähintään yhden tutkimuksessa luetelluista viranomaisten johtamista ilmastokestävyyttä koskevista toimenpiteistä omalla alueellaan (kaavio 4.3). Useimmin ilmoitetut toimenpiteet – varhaisvaroitukset ja varoitukset (joista yli 57 prosenttia vastaajista ilmoitti) ja tiedotuskampanjat (joista 42,5 prosenttia vastaajista ilmoitti) – kattavat nämä toimet hyvin kansallisissa sopeutumispolitiikoissa ja kansallisissa terveysstrategioissa (Euroopan ilmaston ja terveyden seurantakeskus, 2022). Lisäksi 19:ssä EU-27:n jäsenvaltiossa (ETA, 2024c) on käytössä lämpöterveyttä koskevia toimintasuunnitelmia, joihin sisältyy varoituksia korkeista lämpötiloista. Tämä saattaa osittain selittää niiden vastaajien suuren määrän, jotka olivat havainneet varoituksia ja varoituksia.

Kaavio 4.3 Niiden vastaajien prosenttiosuus, jotka havaitsivat ilmastokestävyyttä koskevia toimenpiteitä alueellaan

Huomautus: Yksittäisiä maita koskevat tutkimustulokset löytyvät interaktiivisesta katsojasta.

Lähde: Euroopan ympäristökeskus, perustana Eurofound (2025).

Ennakkovaroitusjärjestelmät ovat yksi kustannustehokkaimmista toimenpiteistä äärimmäisten sääilmiöiden torjumiseksi (EEA, 2020; ETA, 2024b). Oikein käytettynä ne voivat vähentää äärimmäisten sääilmiöiden vaikutuksia ihmisiin. Esimerkiksi Keski-Euroopan vuoden 2024 tulvien aikana kuolonuhrien määrä oli pienempi kuin aiemmissa tulvissa. Näin oli siitä huolimatta, että sademäärä oli suurempi ja tulvat olivat suuremmassa mittakaavassa. Vähemmän kuolonuhreja johtuu hyvin toimivista varhaisvaroitussjärjestelmistä (World Weather Attribution, 2024). Näin ollen havaintoa siitä, että niitä käytetään laajalti, olisi pidettävä myönteisenä näkökohtana ilmastomuutokseen varautumisessa.

Lisäksi yli neljä kymmenestä vastaajasta oli kohdannut tiedotuskampanjoita ilmastomuutoksesta tai äärimmäisistä sääilmiöistä alueellaan. Tällainen toimenpide voi lisätä varhaisvaroitusten ja varoitusten tehokkuutta. Tieto siitä, miten toimia hätätilanteessa, on olennaisen tärkeää sen varmistamiseksi, että viranomaisten

4 Vastaaajien ilmoittamat ilmastokestävyyttä koskevat toimenpiteet

antamat varoitukset tai varoitukset ovat tehokkaita (esim. Diakakis ym., 2022). Viimeisimmässä EIP:n tutkimuksessa 38 prosenttia vastaajista (EIP, 2024) piti tärkeänä sopeutumistoimenpiteenä kansalaisten valistamista siitä, miten äärimmäisten sääilmiöiden aiheuttamia ongelmia voidaan ehkäistä tai miten niihin voidaan reagoida.

Kolmanneksi yleisin toimenpide – kuivuudesta johtuvat vedenkäytön rajoitukset – oli 41,8 prosenttia vastaajista. Veden niukkuudesta kärsivän EU:n väestön osuus kasvaa sekä ilmastomuutoksen että kestävämmän vesivarojen hoidon yhteydessä (ETA, 2025d). Tämän seurauksena vedenkäytön rajoitukset yleistyvät. Esimerkiksi 48 prosentissa Euroopassa toteutetuista kunnallisista ilmastotoimintasuunnitelmista esitetään vesiensuojelutoimenpiteitä (mukaan lukien säännöstely/rajoitukset ja harmaan veden uudelleenkäyttö) (EEA, 2024b).

Kaiken kaikkiaan 35,9 prosenttia vastaajista ilmoitti, että heidän alueellaan istutetaan enemmän puita tai parannetaan pääsyä viheralueille. Tämä oli useimmin mainittu infrastruktuuriin perustuva ilmastokestävyystoimenpide, jonka vastaajat valitsivat. Luontopohjaiset ratkaisut – eli toimenpiteet, joilla puututaan luonnon innoittamiin tai tukemiin ilmastovaikutuksiin – tunnustetaan EU:n politiikassa keskeiseksi ilmastomuutokseen sopeutumista koskevaksi vaihtoehdoksi (esim. komissio, 2021), ja niitä käytetään jo usein. Esimerkiksi kaupunkien ilmastotoimintasuunnitelmien analyysissä Euroopassa havaittiin, että yhdeksään kymmenestä suunnitelmasta sisältyi ympäristöön, viherryttämiseen ja biologiseen monimuotoisuuteen liittyviä toimenpiteitä (EEA, 2024b). EIP:n (2024) tutkimuksessa 42 prosenttia EU:n vastaajista totesi, että yksi paikallisen ilmastomuutokseen sopeutumisen keskeisistä painopisteistä on kaupunkien jäähdyttäminen lisäämällä puiden reunustamia katuja ja luomalla viheralueita.

Hyttysten torjuntatoimenpiteitä oli havaittu 24,7 prosentilla vastaajista. Euroopan tautienehkäisy- ja -valvontakeskuksen tekemän tutkimuksen mukaan 18 Euroopan maata 26:sta toteutti jonkinlaista hyttystorjuntaa vuonna 2021 (ECDC, 2021). Ilmastosta on tulossa suuressa osassa Eurooppaa sopivampi hyttysten levittämisiin tauteihin (van Daalen et al., 2024), ja siksi tämän toimenpiteen käyttöä voidaan odottaa tulevaisuudessa.

Hieman alle neljännes vastaajista (23,9 %) ilmoitti, että tulvantorjuntatoimenpiteitä oli toteutettu heidän alueellaan. Tämä on suhteellisen suuri osuus, koska kaikki eivät asu alueella, joka vaatii suojelua jokien, rannikoiden tai pintavesien tulvilta.

Kaikista luetelluista toimenpiteistä kaksi, joita vähiten vastaajat ilmoittivat kohdanneensa, olivat jäähdytyskeskusten tarjoaminen (julkiset ilmastoidut rakennukset) ja muutokset työ- tai koulutusaikatauluihin päivän kuumimman ajan välttämiseksi.

Monissa viranomaisten johtamissa ilmastokestävyyttä koskevissa toimenpiteissä Keski- ja Itä-Eurooppa oli se alue, jolla suurin osa vastaajista ilmoitti kohdanneensa tällaisia toimenpiteitä. Monissa luetelluissa toimenpiteissä alhaisimmat prosenttiosuudet olivat Pohjois-Euroopassa (kaavio 4.3).

Eri maista tulevien vastaajien näkemyksissä on huomattavia eroja (ks. [interaktiivinen katsoja](#)). Esimerkiksi Puolassa ja Portugalissa yli 90 prosenttia vastaajista oli saanut varoituksia äärimmäisistä sääoloista, kun Tanskassa vastaava osuus oli 18,2 prosenttia ja Ruotsissa 23,3 prosenttia. Portugalissa ja Liettuassa yli 70 prosenttia vastaajista oli pannut merkille tiedotuskampanjat asuinalueellaan.

Lähes 60 prosenttia unkarilaisista vastaajista ilmoitti nähneensä enemmän puita ja viheralueita alueellaan. Suuri osa vastaajista Kreikasta (45 %) ja Romaniasta (yli 40 %) ilmoitti tietävänsä alueellaan sijaitsevista jäähdytyskeskuksista. Itävallassa, Tšekissä ja Sloveniassa oli suurin prosenttiosuus vastaajista, jotka olivat nähneet tulvien ehkäisytoimenpiteitä alueellaan (yli 40 prosenttia).

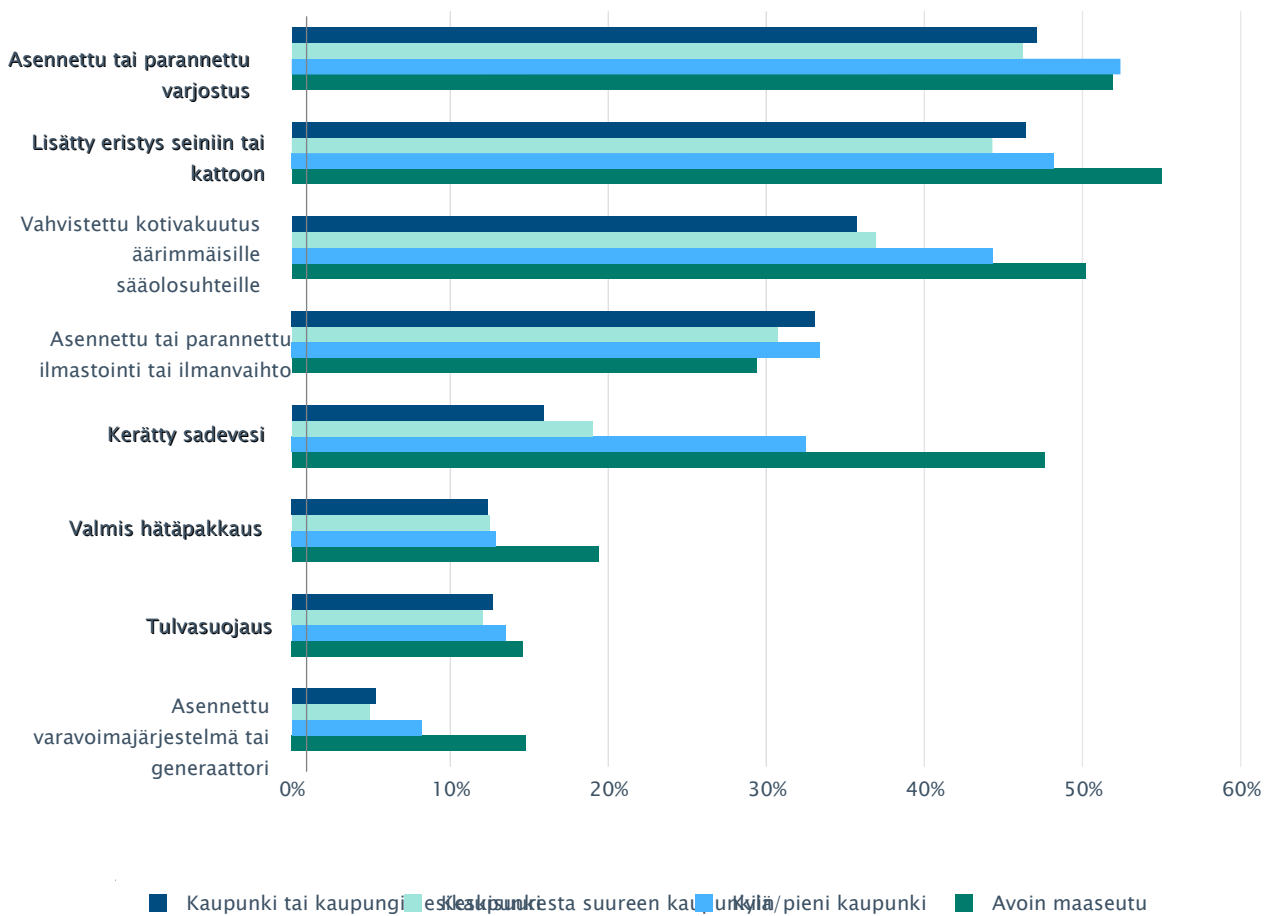
4.3 Kaupunki- ja maaseutuväestön väliset erot

Kotitaloustason häiriönsietokyvyn osalta voidaan todeta, että avomaalla asuvista suurempi osuus oli toteuttanut ilmastokestävyyttä koskevia toimenpiteitä kotona verrattuna kaupungistuneemmilla alueilla asuviin (kaavio 4.4). Noin kolme kertaa niin monella vastaajalla maaseudulla oli sadeveden keräysjärjestelmät kuin kaupungeissa (47,6 prosenttia ja 15,9 prosenttia) tai varavirtalähde/-generaattori (14,8 prosenttia verrattuna 5,3 prosenttiin). Tämä voidaan selittää seuraavilla seikoilla:

- suurempi osuus maaseutualueilla asuvista ihmisistä asuu taloissa eikä asunnoissa (Eurostat, 2024);
- asunnon omistajuuden lisääntyminen maaseutualueilla;
- maaseutualueilla tarvitaan enemmän omavaraisuutta harvan väestötiheyden sekä harvan infrastruktuurin ja tilojen vuoksi.

Kaavio 4.4 Kotitalouksien ilmastokestävyyttä koskevista toimenpiteistä ilmoittaneiden vastaajien prosenttiosuus itse ilmoitetun kaupungistumisasteen mukaan

Viimeisen viiden vuoden aikana, mitä näistä muutoksista on tehty kotiisi?

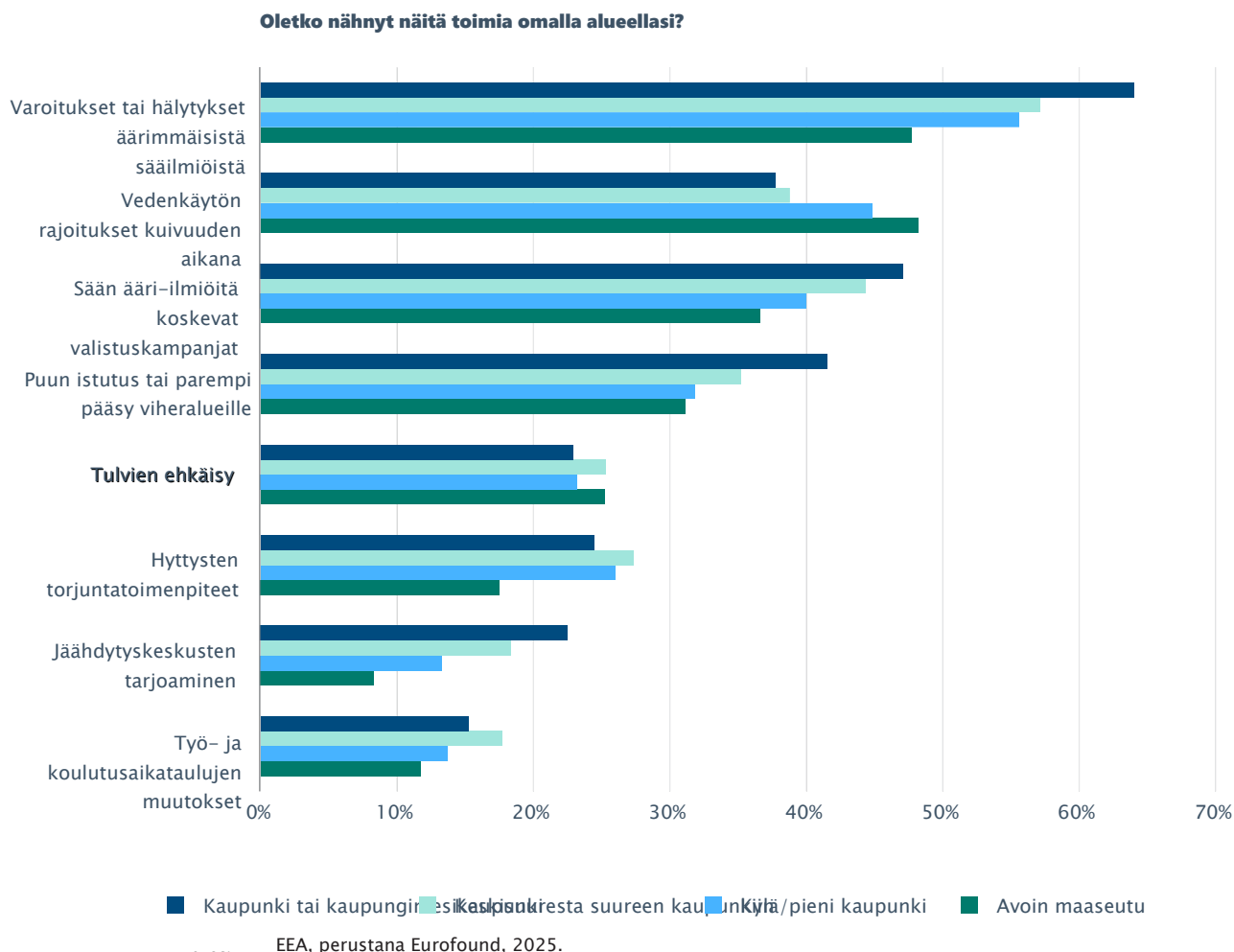
Lähde: Euroopan ympäristökeskus, perustana Eurofound (2025).

4 Vastaajien ilmoittamat ilmastokestävyyttä koskevat toimenpiteet

Sitä vastoin suurin osa viranomaisten johtamista ilmastokestävyyttä koskevista toimenpiteistä oli havaittu suuremmissa kaupungeissa ja kunnissa kuin kylissä ja maaseutualueilla (lukuun ottamatta vedenkäytön rajoituksia ja tulvien ehkäisyä, joista maaseudun asukkaat raportoivat todennäköisemmin; Kuva 4.4). Tämä voi johtua kaupunkien suuremmasta väestötiheydestä ja siten ihmisten ja omaisuuden suuremmasta kokonaisaltistuksesta ilmatoriskeille, mikä lisää sopeutumistoimenpiteiden tarvetta ja toteutettavuutta.

Se voi kuitenkin kuvastaa myös suurempien kaupunkien suurempaa kykyä toimia sopeutumisen hyväksi. Esimerkiksi aiemmin tehty Euroopan ympäristökeskuksen analyysi kaupunginjohtajien energia- ja ilmastopimuksen allekirjoittajien sopeutumistoimista osoitti, että yli 50 000 asukkaan kunnat toteuttivat pienempiä kuntia todennäköisemmin korkeisiin lämpötiloihin kohdistuvia toimia, kuten puiden istutusta ja kaupunkien viherryttämistä (Euroopan ympäristökeskus, 2020). Lisäksi pienemmät kunnat ja kaupungit ovat yleensä jäljessä kaupungeista ilmatoriskien ja haavoittuvuusarviointien, sopeutumistoimien poliittisen tuen ja sopeutusrahoituksen saatavuuden osalta (EEA, 2020; Venner et al., 2025).

Kaavio 4.5 Viranomaisjohtoisia ilmastokestävyyttä koskevia toimenpiteitä havaitsevien vastaajien prosenttiosuus itse ilmoitetun kaupungistumisasteen mukaan

5 Vastaajaryhmien väliset erot

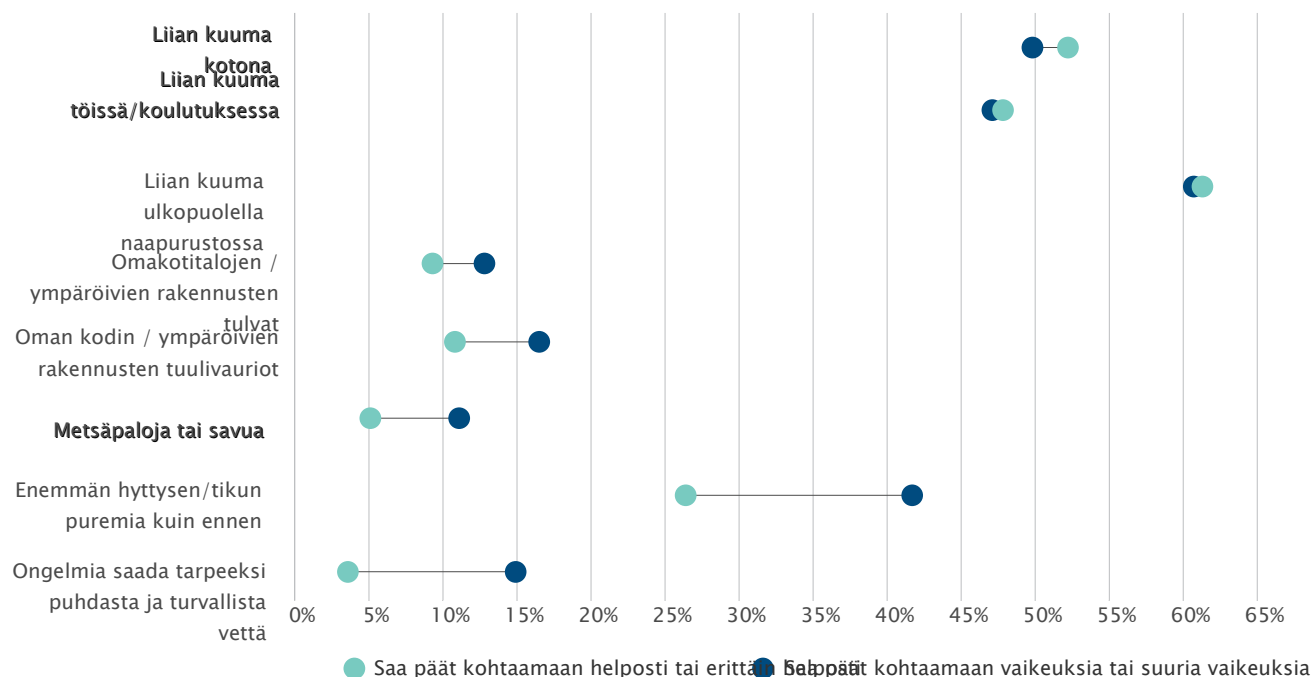
5.1 Kotitalouksien rahoitusvarat

Kotitalouksien rahoitusvarat arvioitiin kysymällä vastaajilta, kuinka helppoa tai vaikeaa heidän on saada rahat riittämään ⁽³⁾. Lähes kaikkien ilmastoon liittyvien vaarojen – lämpöä lukuun ottamatta – osalta suurempi prosenttiosuus vastaajista, jotka vastasivat, että he tekevät päämääriä, kohtaavat suuria vaikeuksia tai vaikeuksia, joiden ilmoitettiin vaikuttaneen viimeisten viiden vuoden aikana, verrattuna niihin vastaajiin, jotka vastasivat, että päämäärien saavuttaminen oli erittäin helppoa tai helppoa.

Yli kaksinkertainen määrä vastaajia ryhmästä, joka kamppaili taloudellisesti havaittu maastopaloja tai savua, jossa he asuvat verrattuna vastaajiin, jotka päätyivät helposti tai hyvin helposti. Suurin suhteellinen ero niiden vastaajien välillä, joilla on vaikeuksia ja joilla ei ole vaikeuksia selviytyä, liittyy turvallisen ja puhtaan veden saatavuuteen liittyviin ongelmiin. Tällä alalla oli ongelmia neljä kertaa enemmän vaikeuksissa olevilla kotitalouksilla kuin taloudellisesti turvatuilla kotitalouksilla.

Tässä yhteydessä ei ole yllättävää, että huoli tulevista vaikutuksista oli myös suurempi niiden keskuudessa, jotka kamppailivat lähes kaikkien vaikutusten saavuttamiseksi. Ainoa poikkeus olivat tulevat korkeat lämpötilat; Vastaavat prosenttiosuudet vastaajista kussakin ryhmässä ilmaisivat huolensa tästä (kaavio 5.1).

Kaavio 5.1 Ilmastovaikutuksia omalla alueellaan kokeneiden vastaajien prosenttiosuus kotitalouksien rahoitusvaroittain

Lähde: EEA, perustana Eurofound, 2025.

3 Kysymys oli muotoiltu seuraavasti: 'Kotitaloudella voi olla eri tulonlähteet, ja siihen voi osallistua useampi kuin yksi kotitalouden jäsen. Kun ajatellaan kotitaloutesi kuukausittaisia kokonaistuloja, onko kotitaloutesi kykenevä maksamaan ...'. Vastausvaihtoehdot olivat seuraavat: 'Hyvin vaikeuksin', 'Hyvin vaikeuksin', 'Joinkin vaikeuksin', 'Hyvin helposti', 'Hyvin helposti', 'En tiedä' ja 'En halua olla vastaamatta'.

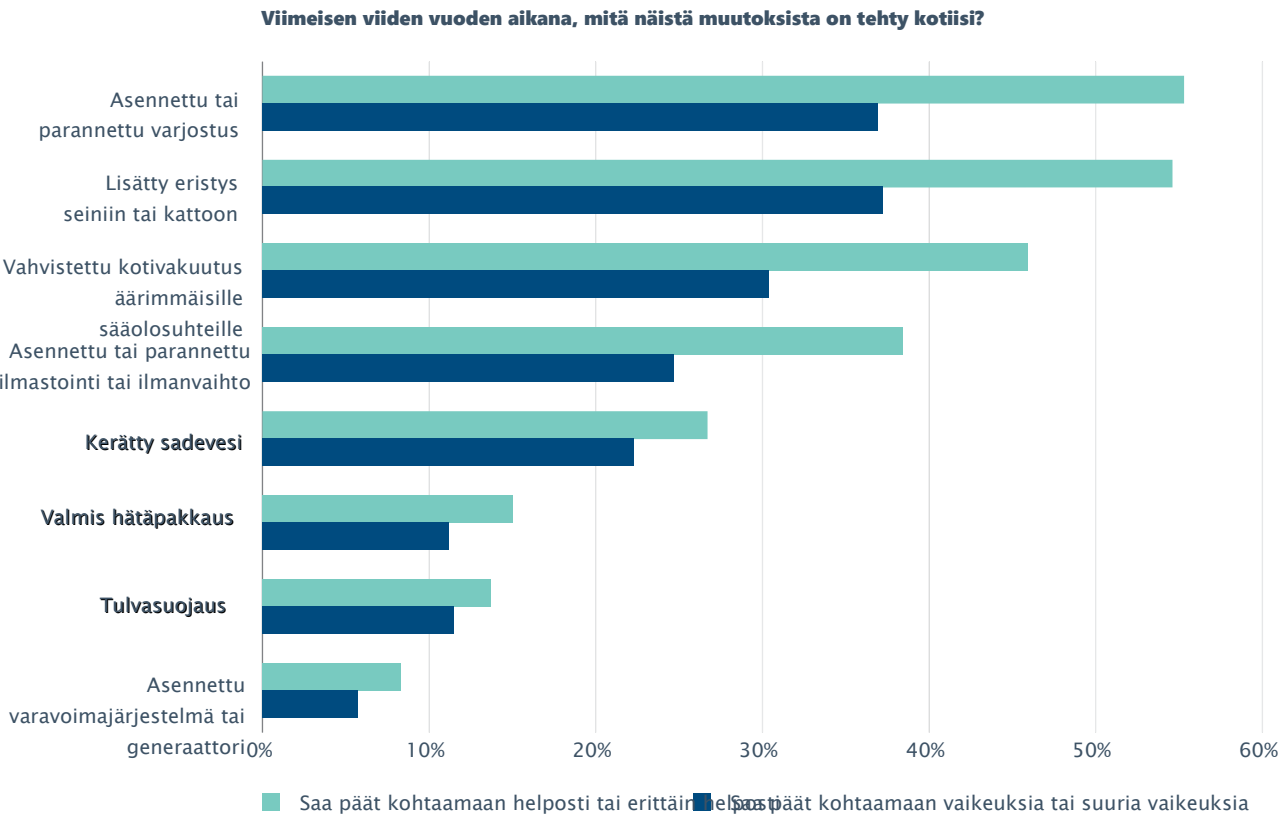
5 Vastaajaryhmien väliset erot

Lähes kaksinkertaisella määrällä (31,8 %) vastaajista, joilla oli vaikeuksia tai suuria vaikeuksia, ei ollut kotona mitään kyselyssä luetelluista ilmastokestävyystoimenpiteistä verrattuna 16,0 prosenttiin vastaajista, joilla oli vaikeuksia tai suuria vaikeuksia. Kunkin kotitaloustason ilmastokestävyystoimenpiteen osalta pienempi prosenttiosuus vastaajista, joilla oli vaikeuksia saavuttaa tavoitteet, oli ottanut toimenpiteen käyttöön kotona verrattuna vastaajiin, joilla tavoitteet saavutettiin helpommin (kaavio 5.2). Tulokset viittaavat siihen, että taloudelliselta asemaltaan erilaisten ryhmien välillä on huomattavia eroja, jotka liittyvät kotitalouksien valmiuteen varautua äärimmäisiin sääilmiöihin.

Kohtuuhintaisuus on todennäköisesti suurin este häiriönsietokykyä parantavien toimenpiteiden laajalle käyttöönotolle. Vaikka 9,3 prosentilla loppukäyttäjistä ei ollut varaa pitää kotiaan riittävän viileänä kesällä, luku oli seitsenkertainen (66,1 %) (kaavio 4.2).

Epätasa-arvoa voi pahentaa se, että jotkin yleisesti käytetyistä asunnon rakenteen parantamismenetelmistä, kuten kattojen tai seinien eristämiseen myönnettävät tuet, hyödyttävät yleensä suhteettomasti korkeamman tulotason ryhmiä, joilla on taloudelliset resurssit ostaa tuettuja tuotteita, kuten materiaaleja asuntojen jälkiasennuksiin (Euroopan parlamentti, 2024).

Kaavio 5.2 Kotitalouksien ilmastokestävyyttä koskevista toimenpiteistä ilmoittaneiden vastaajien prosenttiosuus kotitalouksien rahoitusvaroittain

Huomautus: Kotitalouksien tasolla toteutettaviin ilmastokestävyystoimenpiteisiin kuuluvat aiemmin käyttöön otetut toimenpiteet sekä viiden viime vuoden aikana käyttöön otetut toimenpiteet.

Lähde: EEA, perustana Eurofound, 2025.

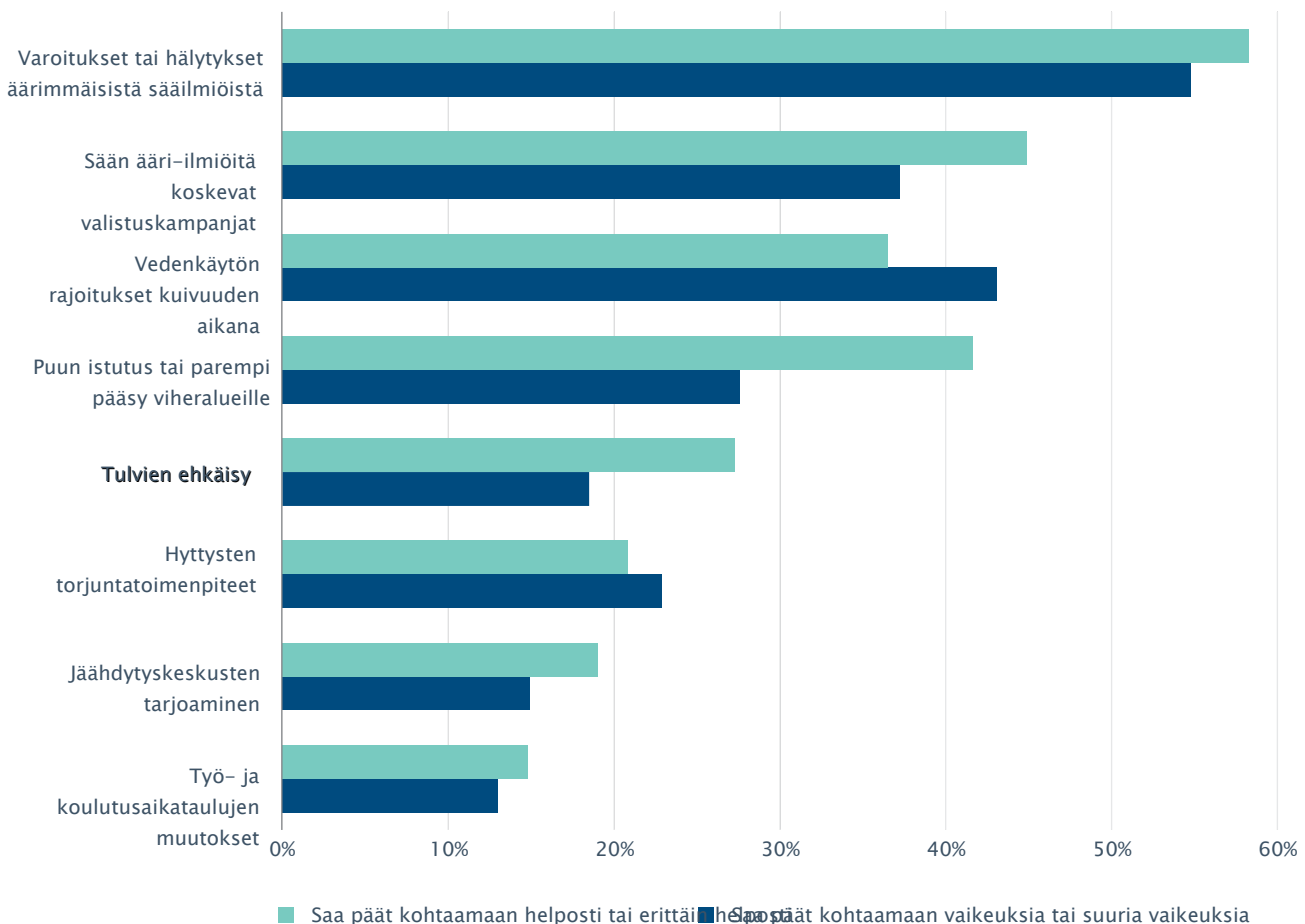
Viranomaisjohtojen ilmastokestävyyttä koskevien toimenpiteiden – kuten tulvien ehkäisemisen, puiden istutuksen / kaupunkien viherryttämisen, jäähdytyskeskusten tarjoamisen ja tiedotuskampanjoiden – osalta suurempi osuus vastaajista, joilla on päämääriä, kohtaavat hyvin helposti tai helposti ne, jotka ovat ilmoittaneet nähneensä alueellaan, verrattuna niihin, joilla on vaikeuksia saavuttaa päämääriä (kaavio 5.3). On huomattava, että alemman tulotason ryhmät eivät aina hyödy oikeudenmukaisesti sopeutumistoimista (EEA, 2022b). Tämä voi johtua siitä, että taloudellisesti heikommassa asemassa olevilta alueilta tulevilla ihmisillä on varakkaampiin yhteisöihin verrattuna heikommat valmiudet kannattaa tiettyjä toimenpiteitä, kuten kaupunkien viherryttämistä.

Lisäksi asuntojen hinnat ja vuokrat vihreämmillä alueilla ovat yleensä korkeampia, mikä estää vähemmän varakkaita asukkaita asumasta siellä. Tulvapuolustuksen suunnittelussa käytettävät kustannus-hyötyanalyysit voivat johtaa siihen, että investoinneissa etusijalle asetetaan alueet, joilla on suuri kiinteistöarvo, koska ne ovat taloudellisesti parhaita liiketoimintamahdollisuuksia (ETA, 2025b).

Vaikka tässä raportoidut tulokset heijastavat yksilöiden käsityksiä eivätkä edusta tosiasioihin perustuvaa arviointia eri toimenpiteiden täytäntöönpanon tilasta, ne auttavat kuitenkin ymmärtämään sosiaalista oikeudenmukaisuutta ilmastonmuutokseen sopeutumisessa Euroopassa.

Kaavio 5.3 Viranomaisjohtoisia ilmastokestävyyttä koskevia toimenpiteitä havaitsevien vastaajien prosenttiosuus kotitalouksien rahoitusvaroittain

Oletko nähnyt näitä toimia omalla alueellasi?

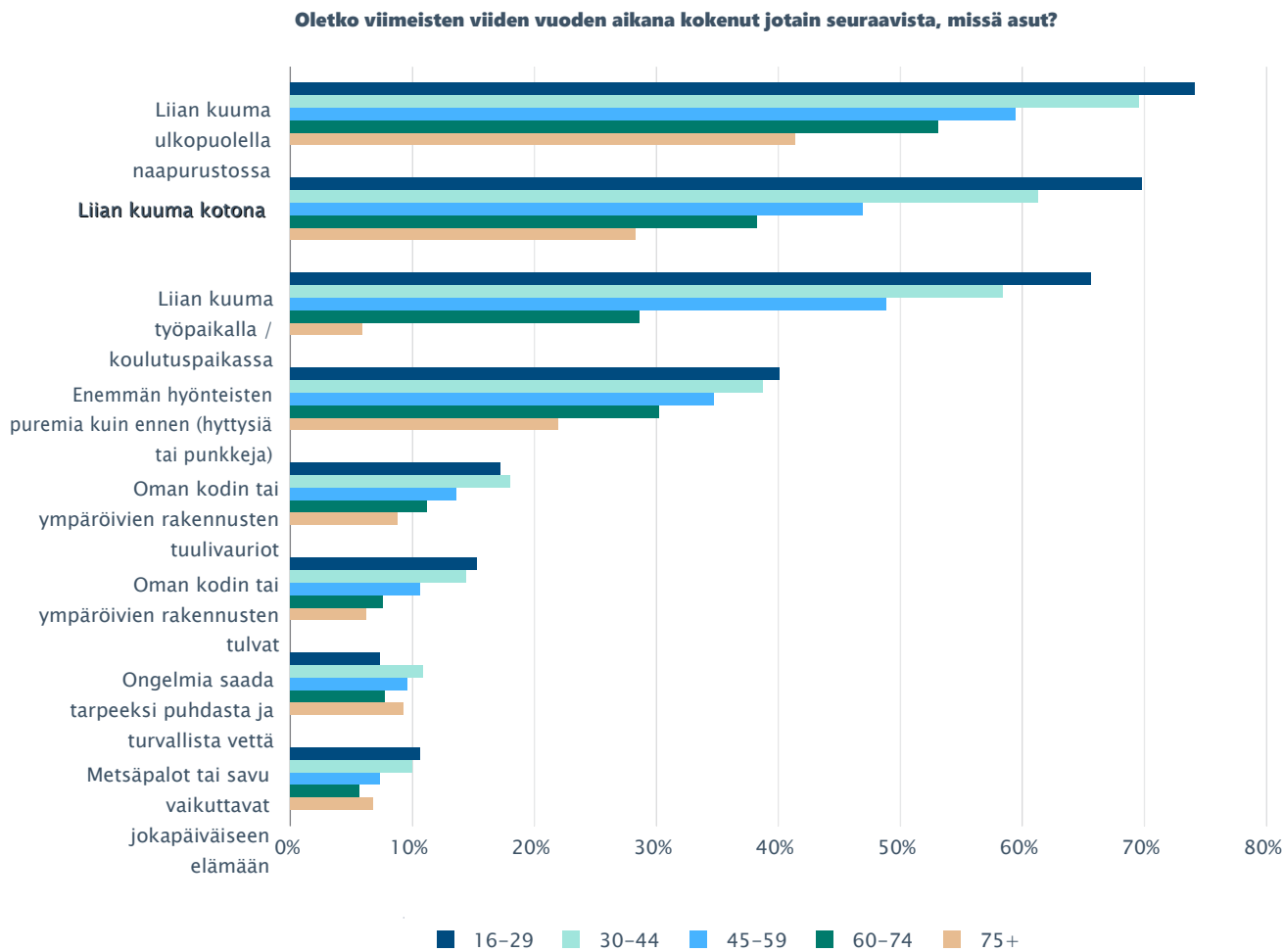

Lähde: EEA, perustana Eurofound, 2025.

5.2 Ikä

Lähes kaikkien kyselyyn sisältyneiden ilmastoon liittyvien vaikutusten osalta nuorimpaan ikäryhmään kuuluvien vastaajien osuus oli suurempi kuin vanhimpiin ryhmiin kuuluvien vastaajien osuus (kaavio 5.4). Myös nuoremmat vastaajat olivat johdonmukaisesti huolestuneempia tulevista ilmastonmuutoskysymyksistä kuin vanhin ryhmä (kaavio 5.6). Tämä vastaa vuoden 2025 ilmastonmuutosta koskevan Eurobarometri-erityisraportin havaintoja, joiden mukaan nuorimmat vastaajat kuuluivat niihin ryhmiin, jotka todennäköisimmin pitävät ilmastonmuutosta vakavana ongelmana (Euroopan komissio, 2025a).

Kaavio 5.4 Ilmastovaikutuksia omalla alueellaan kokeneiden vastaajien prosenttiosuus ikäryhmittäin

Huomautus: Legendan numeroalueet viittaavat ikäluokkiin.
Lähde: EEA, perustana Eurofound, 2025.

Useimmissa kotitaloustason ilmastokestävyyttä edistävissä toimenpiteissä suurin prosenttiosuus vastaajista, joille ne oli asennettu, sijoittui vanhimpaan ikäryhmään (kaavio 5.5). Tämä voi johtua siitä, että vanhemmat vastaajat ovat todennäköisemmin asunnonomistajia kuin vuokraajia, jolloin he voivat tehdä muutoksia asuntoonsa. Lisäksi jotkut tutkimukset viittaavat siihen, että ikääntyneet voivat olla riskialttiimpia (Titko et al., 2021).

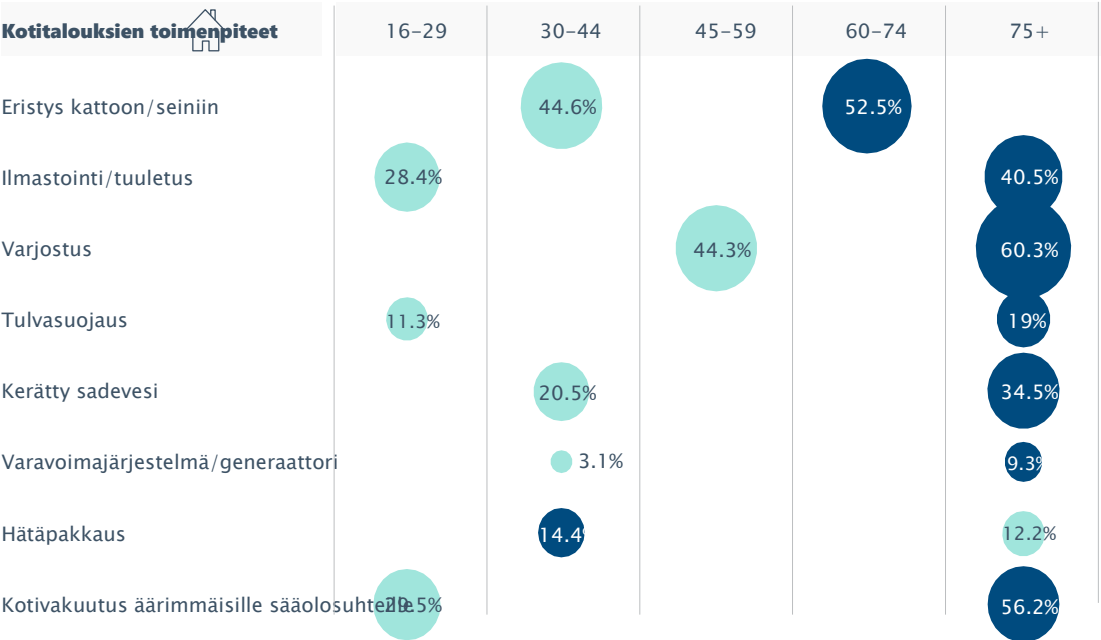
Eniten vastaajia, joilla ei ollut varaa jäähdyttää kotiaan, oli 45–59-vuotiaiden ikäryhmässä (43,5 %). Pienin osuus vastaajista, joilla ei ollut varaa jäähdyttää kotiaan, oli yli 75-vuotiaita (28,6 %). Ikääntyneet kuuluvat ryhmiin, joihin korkeat lämpötilat vaikuttavat eniten (WHO Europe, 2021); Tällainen lämpöviihtyvyys on avainasemassa tälle ryhmälle kuumalla säällä. Näitä tuloksia tulkittaessa on huomattava, että verkkoluonteensa vuoksi kyselyyn vastasivat vain iäkkäät henkilöt, joilla oli pääsy internetiin ja jotka olivat tietoisia teknologiasta. Näin ollen se ei todennäköisesti edusta muita heikommassa asemassa olevia iäkkäitä väestöryhmiä.

Alueella havaittujen viranomaisjohtoisten ilmastokestävyystoimenpiteiden kuva vaihtelee enemmän ikäryhmittäin. Nuorimmat vastaajat olivat vähiten todennäköisesti havainneet vedenkäyttörajoituksia ja jäähdytyskeskusten olemassaolon, mutta todennäköisimmin he olivat nähneet varoituksia tai varoituksia, tiedotuskampanjoita, kaupunkien viherryttämistä ja tulvien ehkäisyä (kaavio 5.5).

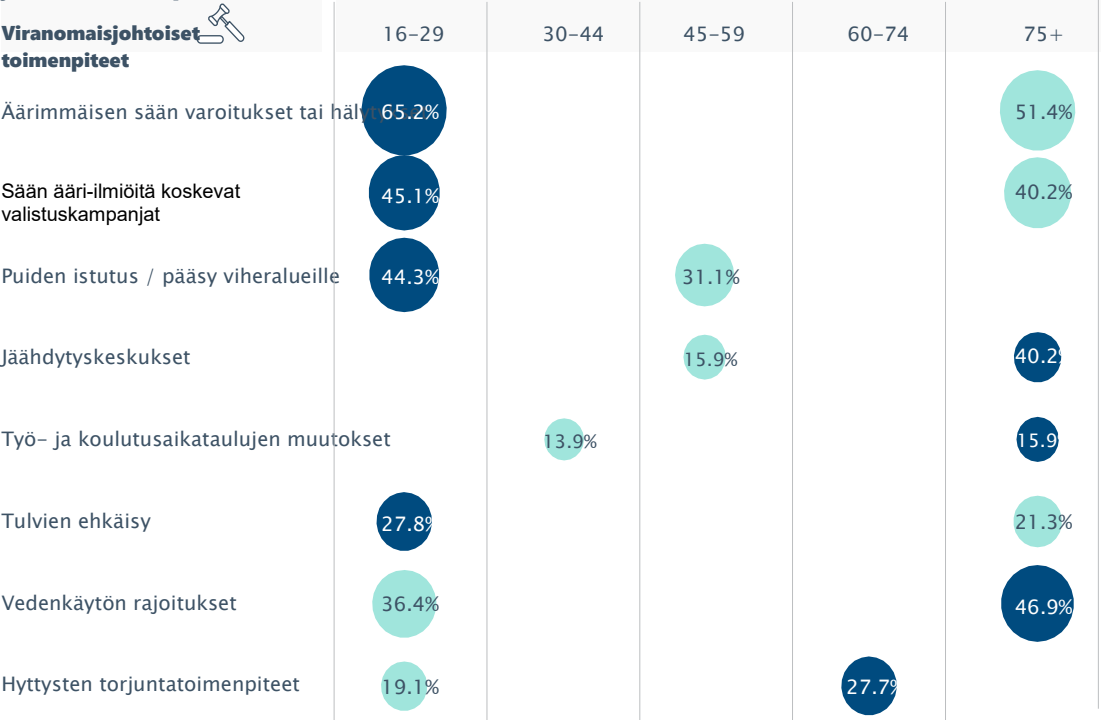

© Aboodi Vesakaran, Unsplash

Kaavio 5.5 Kotitalouksien toimenpiteiden käyttöönotto ja tietoisuus viranomaisjohtoisista toimenpiteistä iän mukaan
Kotitalouksien ilmastokestävyystä koskevien toimenpiteiden hyväksyminen: käytössä olevien toimenpiteiden korkein ja alhaisin prosenttiosuus ikäryhmittäin

Paikallisella alueella havaitut ilmastokestävyystoimenpiteet: positiivisten havaintojen korkeimmat ja alhaisimmat prosenttiosuudet ikäryhmittäin

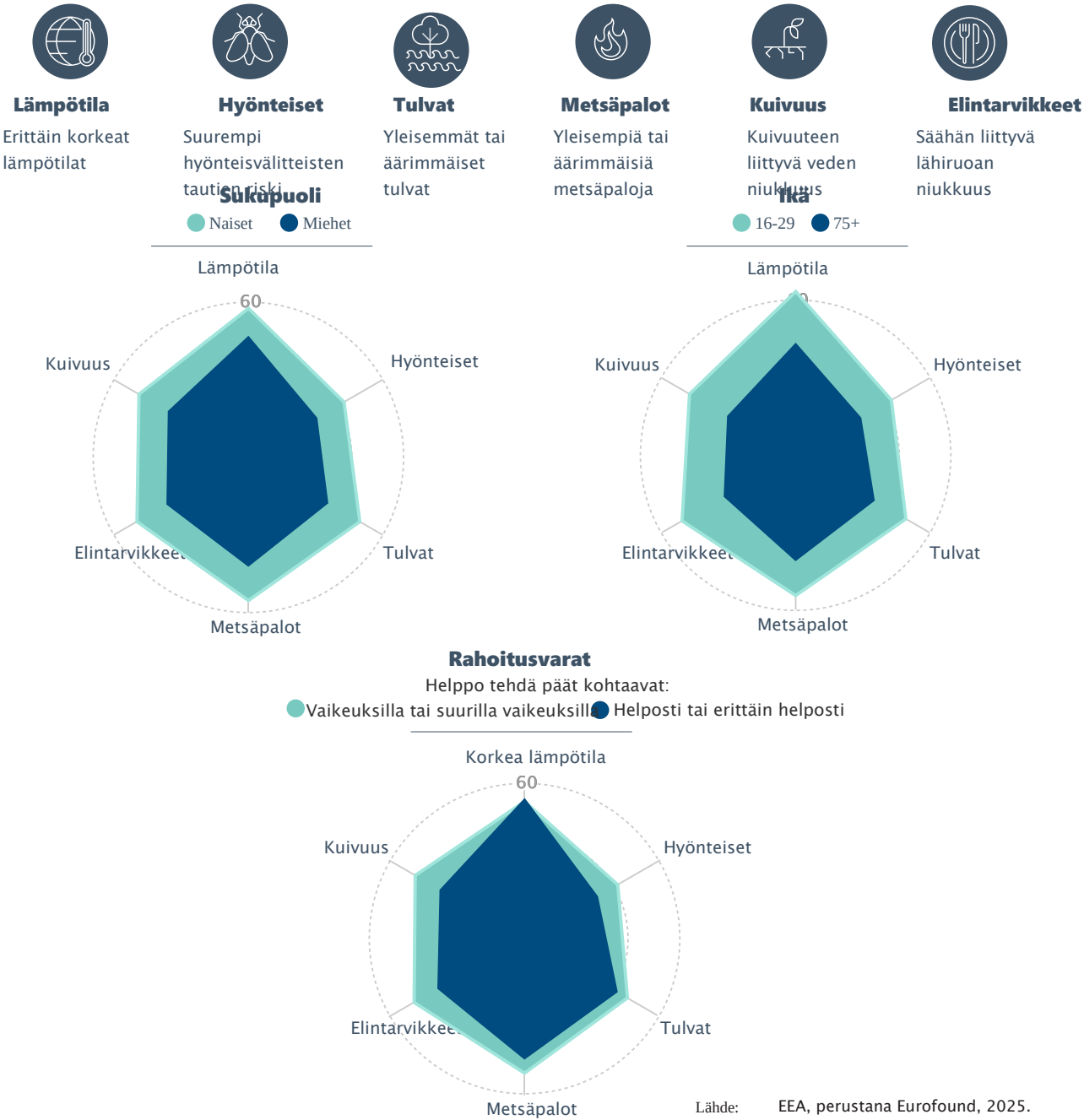
Alin arvo — Suurin arvo

Lähde: EEA, perustana Eurofound, 2025.

5.3 Sukupuoli

Niiden miesten ja naisten prosentuaalisissa osuuksissa, jotka ilmoittivat kokeneensa ilmastovaikutuksia viimeisten viiden vuoden aikana, oli minimaalisia eroja. Ainoa vaikutus, jossa raportoiduissa kokemuksissa oli huomattavia eroja, olivat hyönteisten puremat; 39,2% naisista ilmoitti lisääntyneistä puremista verrattuna 28,8%:iin miehistä. Miehiä suurempi osuus naisista oli hyvin tai melko huolissaan kaikista tutkimuksessa luetelluista tulevista ilmastovaikutuksista (kaavio 5.6). Tämä vastaa vuoden 2025 ilmastonmuutosta koskevan Eurobarometri-erityisraportin (EC, 2025a) havaintoja.

Kaavio 5.6 Tulevista ilmastovaikutuksista huolestuneiden vastaajien prosenttiosuus sukupuolen, iän ja rahoituksen mukaan

Lähde: EEA, perustana Eurofound, 2025.

5.4 Asunnon omistajuus

Vuokraajat, erityisesti yksityisessä vuokra-asunnossa olevat, olivat asunnonomistajiin verrattuna todennäköisimmin liian kuumia kotonaan (sekä työpaikallaan/koulutuksessaan ja sen ulkopuolella naapurustossaan) (kaavio 5.7). Vaikka tämä tutkimus ei kata asuntojen laatua – asunnon tyyppi ja ikä, ilmanvaihtoaste, sijainti, rakennusmateriaalit ja varjostus – on keskeinen tekijä, joka vaikuttaa altistumiseen äärimmäiselle kuumuudelle (Zhang et al., 2025). Suurin osa Euroopan rakennuskannasta rakennettiin ennen lämpöstandardien käyttöönottoa, ja lähes 75 prosenttia rakennuskannasta on energiatehotonta, mikä lisää ylikuumenemisen riskiä kotona (ETA, 2022a).

Tätä pahentaa hallintaoikeus. Vuokraajilla ei välttämättä ole kannustimia tai pitkän aikavälin vakautta perustella kodinparannuksia, jotka suojaavat heitä ilmastomuutokseen liittyviltä vaikutuksilta (eli investoiminen jäähdytysjärjestelmään). Lisäksi asuntojen jälkiasennusohjelmat, jotka on suunniteltu parantamaan lämpövihtyvyyttä (eli lämpöpumppujen asentamista) ja suojaamaan muilta ilmastoon liittyviltä vaaroilta, kuten tulvilta, on usein suunnattu kiinteistöjen omistajille eikä vuokraajille.

Kiinteistöjen omistajat saattavat kuitenkin olla haluttomia maksamaan tällaisista toimenpiteistä, koska he eivät

hyötyä parannuksista suoraan. Tätä haastetta kutsutaan yleisesti "hajautetuksi kannustinongelmaksi" (JRC, 2017). Vuokra-asuntojen peruskorjaukset voivat myös johtaa vuokrankorotuksiin ja mahdollisiin irtisanomisiin, eli vuokralaiset muuttavat pois, koska heillä ei ole enää varaa uuteen vuokraan (ETA, 2025b).

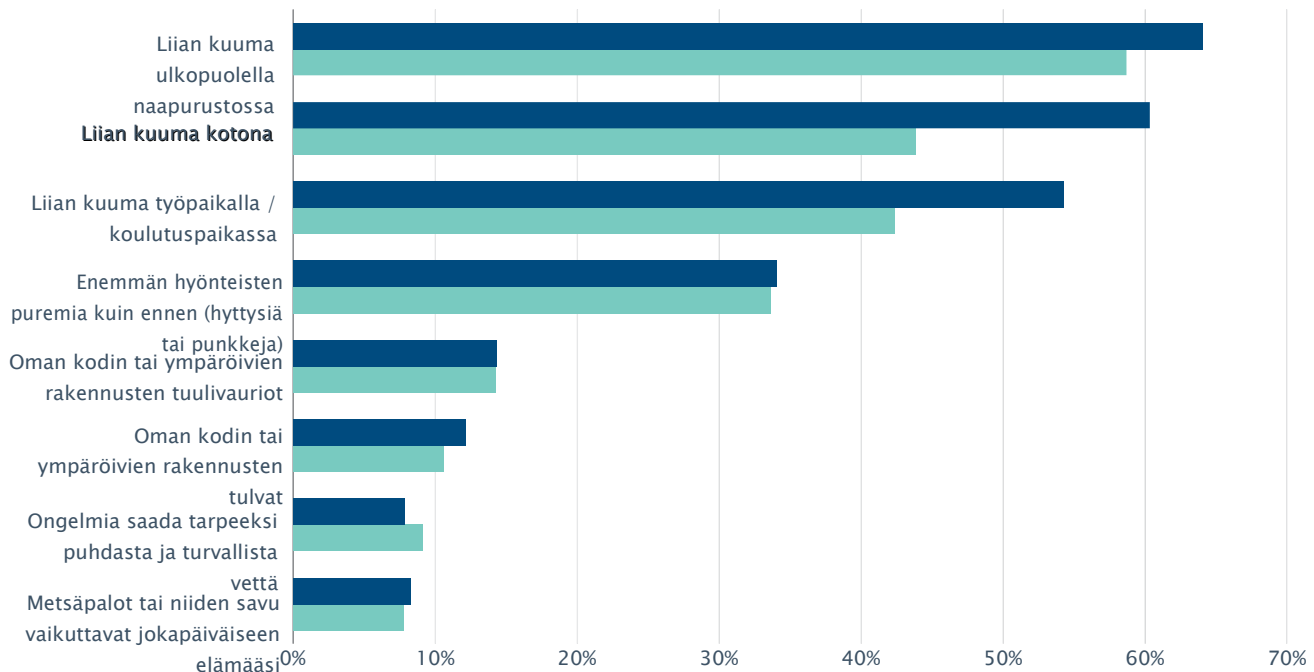
Asunnonomistajiin verrattuna harvemmat vuokralaiset – erityisesti yksityisessä vuokra-asunnossa olevat – ilmoittivat toteuttaneensa kotitaloustason ilmastokestävyyttä koskevia toimenpiteitä. Niiden asunnonomistajien osuus, joilla oli kotivakuutus, joka kattoi äärimmäiset sääilmiöt, parannetun ilmastoinnin tai ilmanvaihdon tai varavirtalähteen, oli lähes kaksinkertainen vuokraajiin verrattuna (kuva 5.8).

© Stefano Scagliarini, Urban Treasures/EEA

Kaavio 5.7 Niiden vastaajien prosenttiosuus, jotka kokivat ilmastovaikutuksia alueellaan, asumisoikeustyypeittäin

Oletko viimeisten viiden vuoden aikana kokenut jotain seuraavista, missä asut?

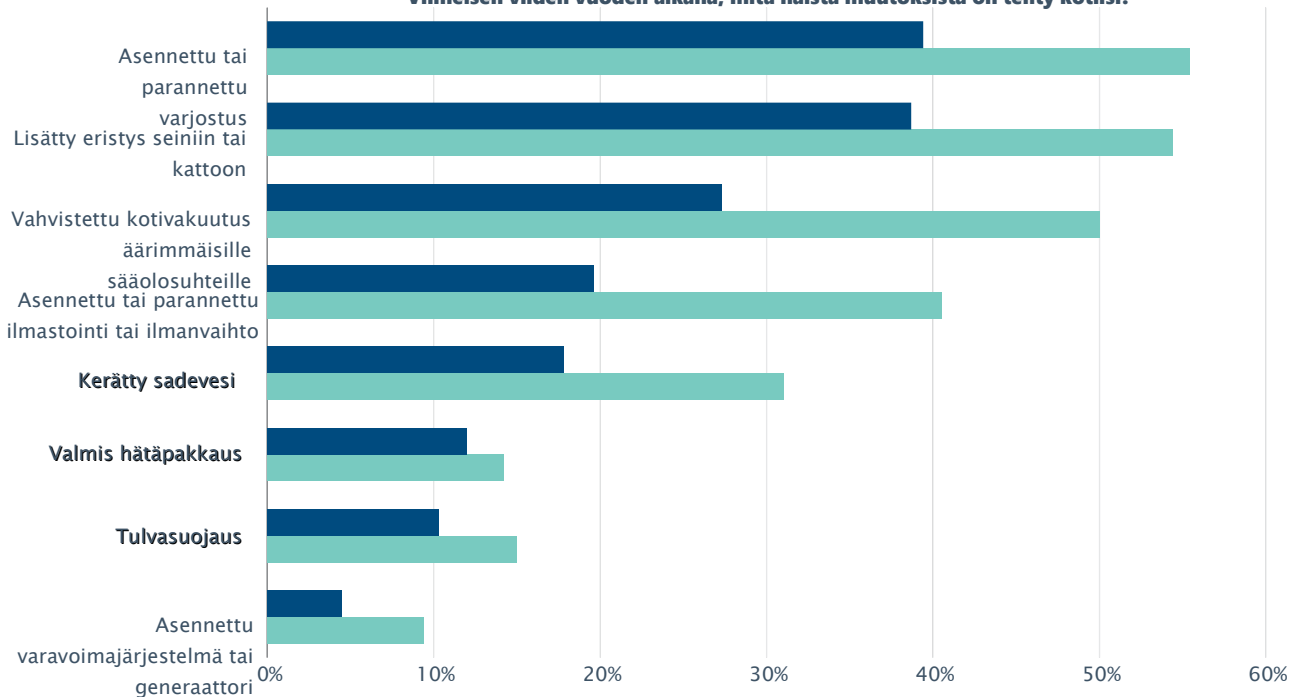
Lähde: EEA, perustana Eurofound, 2025.

■ Vuokralaistalous ■ Omistajakotitalous

Asumisoikeusryhmien välillä oli myös eroja, jotka liittyivät niiden alueella havaittuihin ilmastokestävyttä koskeviin toimenpiteisiin. Lueteltujen toimenpiteiden osalta suurempi osuus asunnonomistajista ilmoitti havainneensa tiedotuskampanjoita, muutoksia työ- tai koulutusaikatauluunsa, hyttysten valvontatoimenpiteitä, puiden istutusta / kaupunkien viheryrittämistä ja vedenkäytön rajoituksia (kaavio 5.9). Vastaava

Kaavio 5.8 Kotitaloustason ilmastokestävyttä koskevista toimenpiteistä ilmoittaneiden vastaajien prosenttiosuus asumisoikeustyypeittäin

Viimeisen viiden vuoden aikana, mitä näistä muutoksista on tehty kotiin?

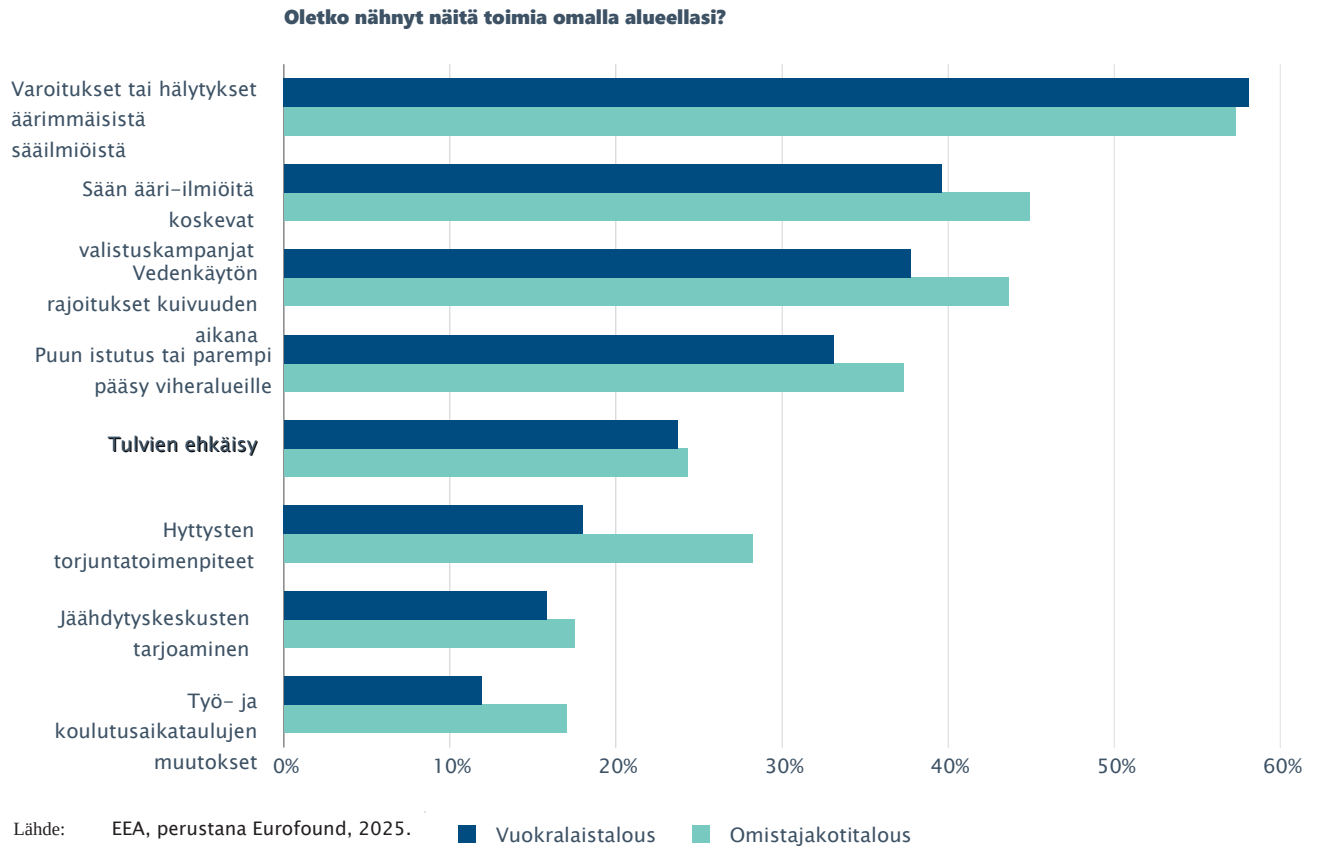
Lähde: EEA, perustana Eurofound, 2025.

■ Vuokralaistalous ■ Omistajakotitalous

5 Vastaajaryhmien väliset erot

prosenttiosuus omistajista ja vuokraajista havaitsi toimenpiteitä, kuten tulvien ehkäisyä, jäähdytyskeskusten tarjoamista ja varoituksia tai varoituksia äärimmäisistä sääilmiöistä.

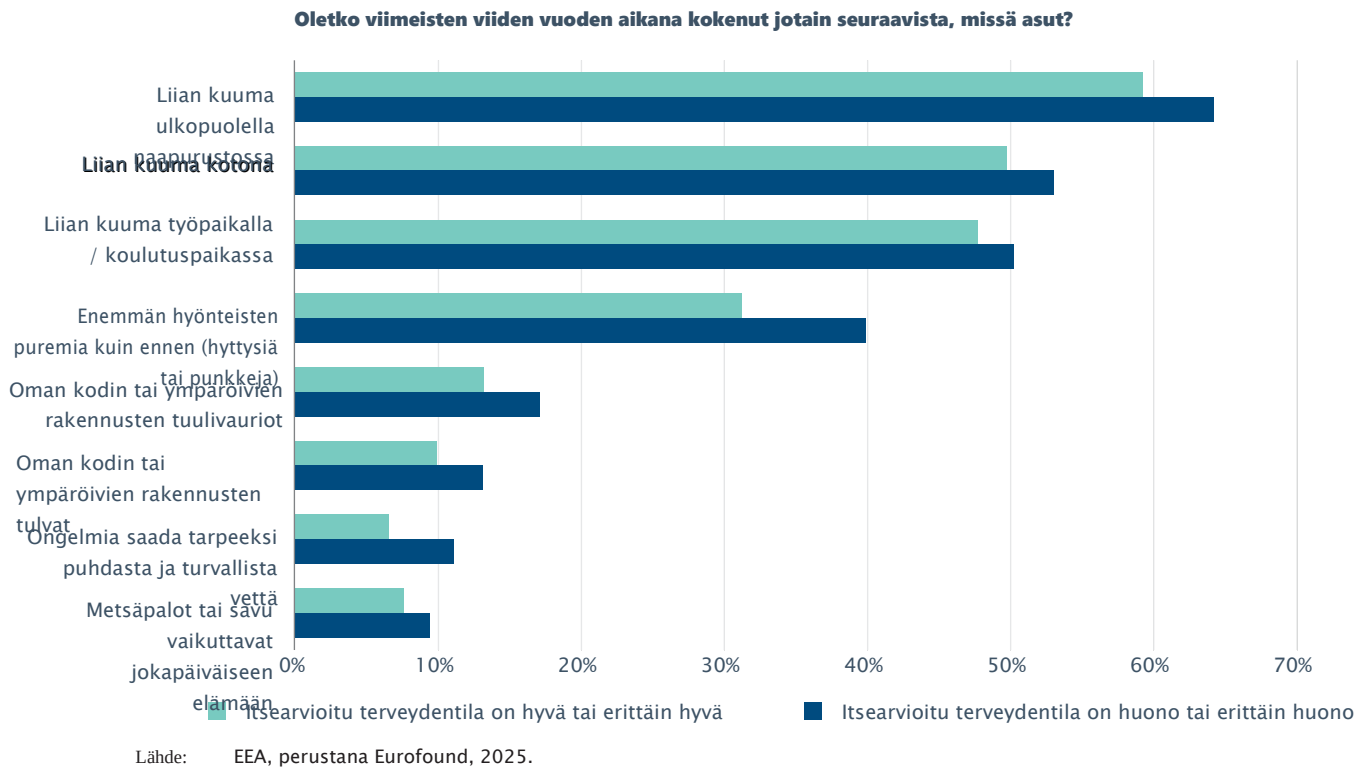
Kaavio 5.9 Viranomaisjohtoisia ilmastokestävyyttä koskevia toimenpiteitä alueellaan havaitsevien vastaajien prosenttiosuus asumisoikeustyypeittäin

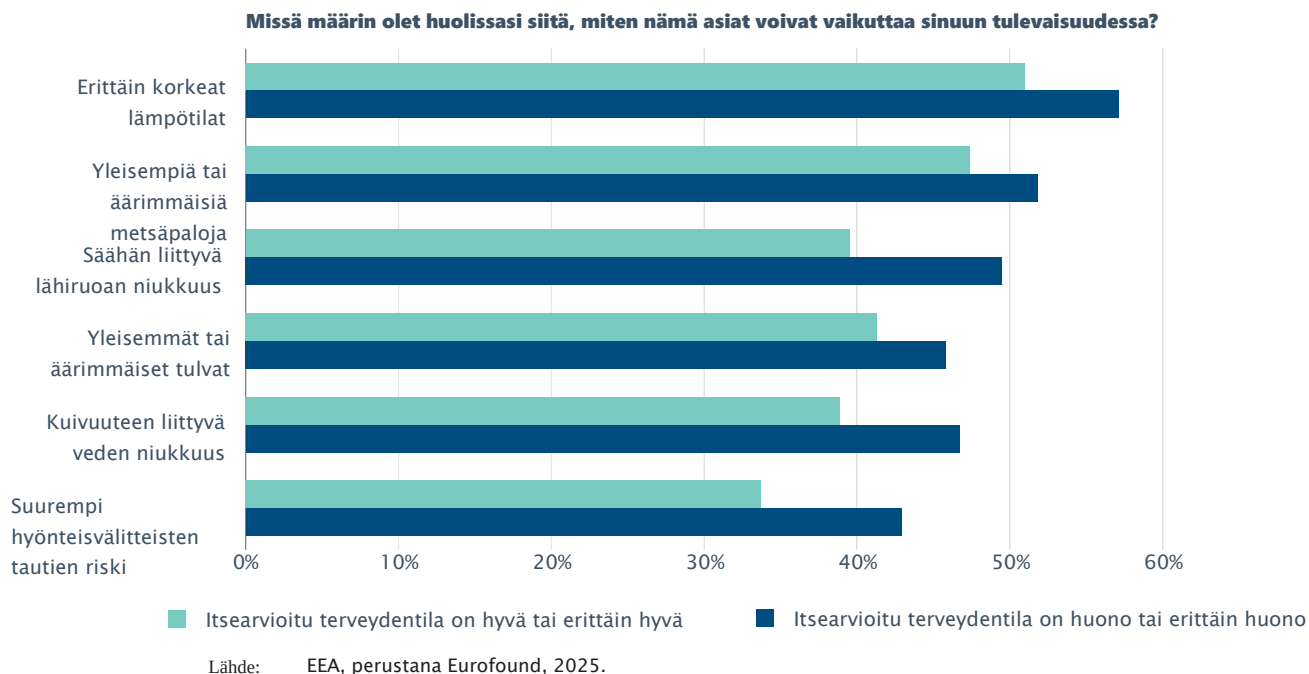
5.5 Oma-aloitteisesti ilmoitettu terveydentila

Yleisesti ottaen verrattuna vastaajiin, joiden oma-aloitteinen terveys oli hyvä tai erittäin hyvä, heikommin oma-aloitteisesti arvioidut ilmoittivat todennäköisemmin kokeneensa ilmastovaikutuksia viiden viime vuoden aikana (kaavio 5.10) ja ilmaisivat olevansa hyvin tai melko huolissaan tulevista ilmastovaikutuksista (kaavio 5.11).

Kaavio 5.10 Niiden vastaajien prosenttiosuus, jotka kokivat ilmastovaikutuksia omalla alueellaan, itsearvioidun terveydentilan mukaan

Kaavio 5.11 Niiden vastaajien prosenttiosuus, jotka ovat huolissaan tulevista ilmastovaikutuksista, itsearvioidun terveystilanteen mukaan

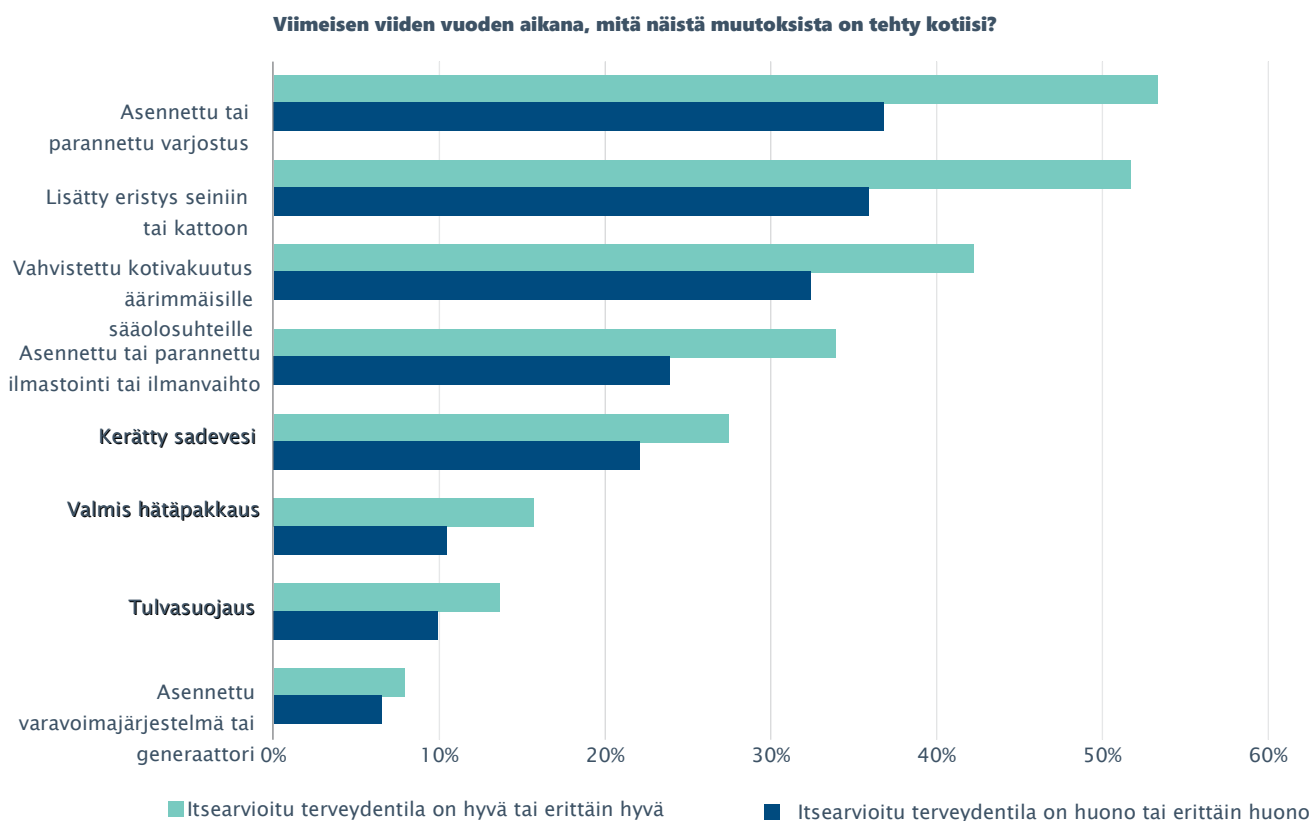
5 Vastaajaryhmien väliset erot

Lisäksi pienempi osuus vastaajista, joiden oma-aloitteinen terveys oli heikompi, ilmoitti sekä toteuttaneensa kotitaloustason selviytymiskykyä parantavia toimenpiteitä että havainneensa viranomaisten johtamia toimenpiteitä omalla alueellaan (kaavio 5.12 ja kaavio 5.13). Ihmiset, joilla on ennestään terveysongelmia, ovat alttiimpia kuumuuden ja muiden äärimmäisten sääilmiöiden vaikutuksille (WHO Europe, 2021; ETA, 2025b). Näin ollen se, että huonokuntoisten ihmisten saatavilla on vähemmän ilmastokestävyttä edistäviä toimenpiteitä, voi pahentaa tähän ryhmään kohdistuvia riskejä.

Huono terveys voi heikentää henkilön työkykyä ja siten vähentää kotitaloustason ilmastokestävyttä koskevien toimenpiteiden kohtuuhintaisuutta. Kaksi kertaa niin suuri osuus ihmisistä, joilla oli itsearvioitu erittäin huono tai huono terveys (55,2 %), ilmoitti, että heillä ei ollut varaa pitää kotiaan riittävän viileänä kesällä verrattuna niihin, jotka arvioivat terveytensä erittäin hyväksi tai hyväksi (27,5 %).

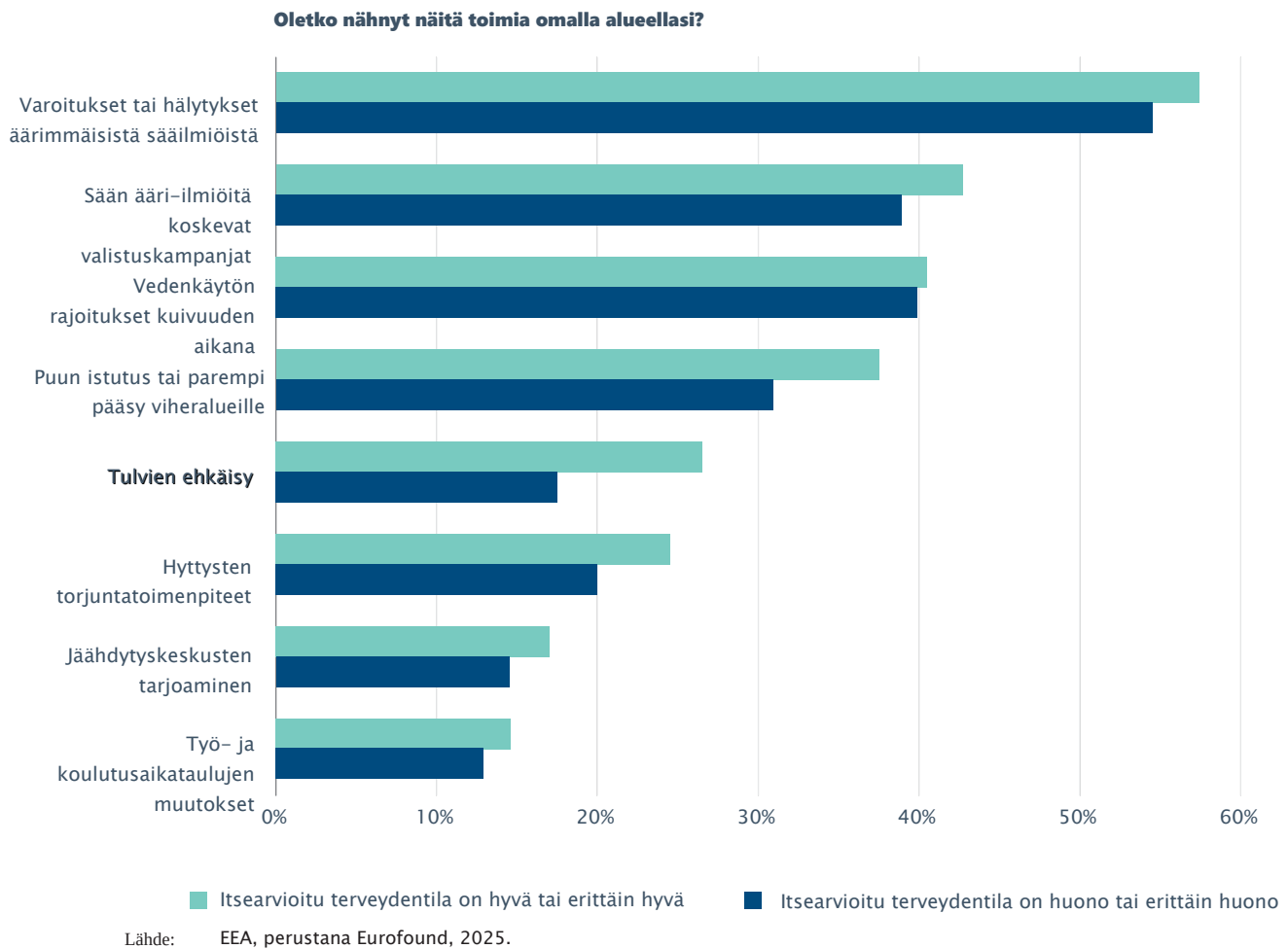
Ihmiset, joilla on vakavia terveysongelmia, voivat olla kotona pitkiä aikoja ja voivat olla erityisen herkkiä lämmölle tilansa tai käyttämiensä lääkitystyyppien vuoksi (WHO Europe, 2021). On tärkeää, että heillä on mukava lämpötila kotona. Kuitenkin 54,9 prosenttia niistä, jotka ilmoittivat, että fyysiset tai psyykkiset ongelmat, sairaudet ja vammat rajoittivat heidän päivittäistä toimintaansa vakavasti, sanoivat, että heillä ei ollut varaa pitää kotiaan viileänä kesällä, kun taas 30,8 prosenttia niistä, jotka ilmoittivat, että tällaiset terveysongelmat eivät rajoittaneet heitä. Sen vuoksi on olennaisen tärkeää varmistaa, että kaikilla on mahdollisuus saada kohtuuhintaista ja kestävä jähdytystä kuumina aikoina, erityisesti kun otetaan huomioon nopeasti lämpenevä ilmasto.

Kaavio 5.12 Kotitalouksien ilmastokestävyttä koskevista toimenpiteistä ilmoittaneiden vastaajien prosenttiosuus itsearvioitun terveystilanteen mukaan

Lähde: EEA, perustana Eurofound, 2025.

Kaavio 5.13 Viranomaisjohtoisia ilmastokestävyyttä koskevia toimenpiteitä ilmoittaneiden vastaajien prosenttiosuus itsearvioidun terveystilanteen mukaan

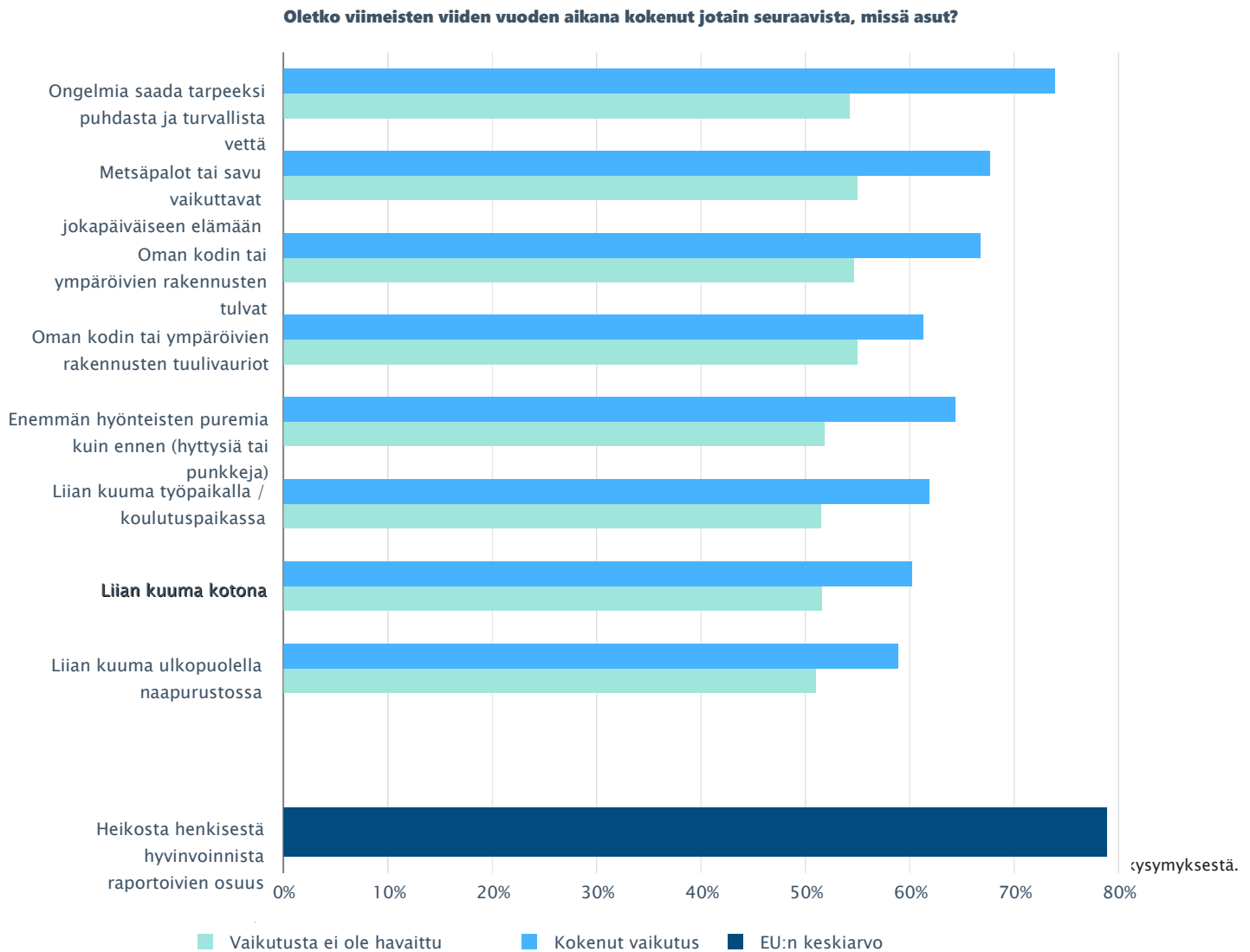

Ilmastovaikutusten ja mielenterveyden välisen vuorovaikutuksen mittaamiseksi kysely sisälsi kysymyksiä WHO-5:n henkistä hyvinvointia mittaavasta välineestä (WHO, 2024) ⁽⁴⁾. Tulokset osoittavat, että heikosta mielenterveydestä kärsivät vastaajat olivat todennäköisemmin kokeneet ilmastomuutoksen vaikutuksia alueellaan viimeisten viiden vuoden aikana (kaavio 5.14). Ero on tilastollisesti merkittävä, kun tarkastellaan esimerkiksi tuloja, ammattiasemaa ja kotitalouden tyyppiä.

Tutkimustulosten tilastollinen lisäanalyysi (regressio) osoittaa, että kolmen tai useamman luetellun ilmastovaikutuksen kokemisella viimeisten viiden vuoden aikana on samanlainen yhteys huonoon henkiseen hyvinvointiin kuin merkittäville elämän stressitekijöillä, kuten työttömyydellä tai yksinhuoltajuudella. Nämä havainnot täydentävät kasvavaa näyttöä ilmastomuutoksen ja kielteisten mielenterveystulosten välisestä yhteydestä (esim. eurooppalainen ilmaston ja terveyden seurantakeskus, 2022) ja korostavat tarvetta sisällyttää mielenterveysnäkökohdat ilmastokestävyyttä koskeviin toimenpiteisiin ja toimiin.

4 WHO määrittelee huonon henkisen hyvinvoinnin, kun vastaajat saavat alle 50 pistettä WHO-5-kyselyssä, joka koostuu viidestä kysymyksestä. Tämä toimii viitteenä mielenterveysongelman (esim. masennushäiriön) mahdollisesta esiintymisestä (WHO, 2024).

Kaavio 5.14 Niiden vastaajien prosenttiosuus, joiden itse ilmoittama henkinen hyvinvointi on heikko, alueensa ilmastovaikutuksista saatujen kokemusten mukaan

6 Pääteimat ja toimintamahdollisuudet

Tässä raportoidun verkkokyselyn tulokset osoittavat, että suurin osa vastaajista on jo kokenut äärimmäisiä sääilmiöitä ja muita vaikutuksia, jotka ovat joko seurausta muuttuvasta ilmastosta tai pahentaneet sitä. Suuri osa vastaajista oli huolissaan tulevista ilmastovaikutuksista. Nämä havainnot ovat yhdenmukaisia muiden Euroopan laajuisten tutkimusten kanssa (EIP, 2024; EC, 2025a). Vastaajien – sekä kotitalouksien että asuinalueidensa – raportoima nykyinen taso, jolla ilmastokestävyyttä koskevia toimenpiteitä pannaan täytäntöön, ei kuitenkaan vastaa kokemukseen ja tuleviin huolenaiheisiin perustuvaa toimien tasoa.

Nämä havainnot tukevat sitä, että EU:n politiikassa keskitytään ilmastokestävyyteen, ja edellyttävät lisätoimia ilmastomuutokseen sopeutumiseksi sekä vahvaa ilmastomuutoksen hillitsemisohjelmaa, joka on jo käytössä Euroopan väestön vaurauden ja hyvinvoinnin suojelemiseksi. Seuraavissa kohdissa tuodaan esiin kysymyksiä, joilla voi olla merkitystä käynnissä olevien poliittisten keskustelujen kannalta.

6.1 Sopeutumisratkaisujen laajamittaisen täytäntöönpanon tarve

Tämän kyselyn tulokset kuvastavat EUCRA:n tuloksia: yhteiskunnallinen valmius on edelleen vähäistä, koska politiikan täytäntöönpano on huomattavasti jäljessä nopeasti kasvavista riskitasoista (EEA, 2024a). Siksi on erittäin tärkeää siirtää sopeutumistoimet eri puolilla Eurooppaa suunnittelusta täytäntöönpanoon.

Kyselyyn vastanneiden näkemysten mukaan viranomaisten tällä hetkellä toteuttamat muut kuin infrastruktuuriin perustuvat häiriönsietokykyä koskevat toimenpiteet – varhaisvaroitukset ja varoitukset, tiedotuskampanjat ja vedenkäytön rajoitukset kuivuuden aikana – ovat yleisimmin nähtyjä kaikista kyselyssä luetelluista toimenpiteistä.

Vaikka nämä toimet ovat varmasti tarpeellisia ja tehokkaita, on myös olennaisen tärkeää tehostaa toimia, joilla edistetään ilmastovaikutusten ehkäisemistä (ks. taulukko 1.1). Infrastruktuuriin liittyvät ilmastomuutokseen sopeutumista koskevat toimenpiteet, kuten luontoon perustuvat ratkaisut (esim. kaupunkien viherryttäminen) ja hulevesien hallinta, on pantava laajasti täytäntöön.

Tällaiset toimet kuuluvat yleensä valtiotasoa alempien tai paikallistason viranomaisten toimivaltaan, mutta valtaosalla paikallishallinnoista ei ole varoja sopeutumis suunnitelmien toteuttamiseen (Venner et al., 2025). Näin ollen on tärkeää varmistaa, että sopeutumisrahoitusta on saatavilla paikallisella tasolla.

Kaupunkien ulkopuolella asuvat vastaajat ilmoittivat harvemmin, että heidän alueellaan oli toteutettu sopeutumistoimenpiteitä. Vaikka monet suuret kaupungit ovat olleet sopeutumistoimien puolestapuhujia Euroopassa parin viime vuosikymmenen aikana (ETA, 2024b), on myös olennaisen tärkeää toteuttaa sopeutumistoimia pienemmissä kunnissa ja maaseutualueilla.

Äskettäisen tutkimuksen mukaan kaupungit ilmoittavat suurkaupunkeihin verrattuna useammin poliittisen tuen puutteesta, puutteista henkilöstön valmiuksissa tunnistaa rahoitusmahdollisuuksia ja vaikeuksista täyttää sopeutumisrahoituksen eri lähteiden, myös EU:n toimielinten ja ohjelmien, ehdot ja vaatimukset. Näin ollen niillä on vähemmän rahoitusta ilmastomuutokseen sopeutumista koskeviin toimiin ja prosesseihin (Venner et al., 2025). Sen vuoksi lisätuki on tärkeää paikallistasolla sopeutumisen peruskivenä (komissio, 2021). Ilmastomuutokseen sopeutumista käsittelevä eurooppalainen foorumi Climate-ADAPT tarjoaa tietoa erilaisista ilmastomuutokseen [sopeutumisen vaihtoehdoista](#) ja esittelee [tapaustutkimuksia](#) niiden täytäntöönpanosta.

6.2 Lämmön torjuminen yleisimpänä terveys- ja hyvinvointiriskinä

EUCRA (EEA, 2024a) pitää lämpöä kriittisenä riskinä ihmisten terveydelle. Tähän kyselyyn vastanneiden suuri osuus, jotka olivat kokeneet liiallista kuumuutta, edellyttää kiireellisiä toimia ongelman ratkaisemiseksi. Erityisesti on ratkaisevan tärkeää puuttua

korkeisiin lämpötiloihin ihmisten kodeissa, jotta estetään korkeiden lämpötilojen aiheuttama kuolleisuus ja huono terveys joka kesä (Janoš et al., 2025). Tämä voidaan toteuttaa sisällyttämällä ilmastomuutokseen sopeutumista koskevat toimenpiteet ja hillitsemisstrategiat rakennusstandardeihin ja -käytäntöihin teknisten eritelmien, sääntöjen ja turvallisuustoimenpiteiden muodossa (JRC, 2025).

On tarpeen asettaa kestävä jäähdytys kaikkien kansalaisten saataville ja kohtuuhintaiseksi nopeasti lämpenevässä Euroopassa. Lähes kaksi kolmasosaa tämän kyselyn vähiten varakkaista vastaajista ilmoitti, että heillä ei ole varaa pitää kotiaan riittävän viileänä kesällä. Tämä korostaa kiireellistä tarvetta varmistaa, että jäähdytys on kohtuuhintaista pienituloisimmille ryhmille. Kestävän jäähdytysstrategian keskeisiä osatekijöitä ovat muun muassa seuraavat:

- kaukojäähdytyksen edistäminen;
- passiiviseen jäähdytystekniikkaan tehtävien investointien asettaminen etusijalle;
- aktiivisten jäähdytysjärjestelmien järkevä ja maltillinen käyttö;
- kehitetään matalaenergisiä jäähdytysjärjestelmiä, jotka soveltuvat tuleviin lämpimämpiin ilmastoihin (EEA, 2022c).

6.3 Kotitaloustason häiriönsietokyvyn edistäminen

Kotitaloustason toimenpiteiden saatavuuden ja kohtuuhintaisuuden lisääminen viranomaisten johtamien toimien täydentämiseksi on toinen ala, jota poliittiset päättäjät voisivat tutkia edelleen eurooppalaisen yhteiskunnan ilmastokestävyyden parantamiseksi. EIP:n (2024) mukaan 71 prosenttia eurooppalaisista kokee saavansa tietoa siitä, mitä he voivat tehdä mukauttaakseen kotinsa ja elämäntapansa tehokkaasti. Suurin osa (60 prosenttia) ei kuitenkaan ole tietoinen julkisista tuista tai taloudellisista kannustimista, joilla tuetaan heidän pyrkimyksiään. Tämä johtuu joko siitä, että tällaisia kannustimia ei ole saatavilla, tai siitä, että niitä koskevat tiedot ovat heikosti jakautuneita.

Tutkimuksessa vuokralaiset – tällä hetkellä 31 prosenttia EU:n väestöstä (Eurostat, 2024) – olivat asunnonomistajiin verrattuna vähemmän valmistautuneita. Näin ollen sekä yksityisten että sosiaalisten asuntojen vuokralaiset olisi otettava huomioon toimissa, joilla pyritään sopeuttamaan ihmisten asuntoja. Esimerkkejä asiaankuuluvista toiminnoista olisivat osittaiset tai täysimääräiset tuet, avustukset tai lainat, joilla tuetaan asunnonomistajia ja vuokralaisia investoimaan ilmastokestävyyttä koskeviin toimenpiteisiin (ETA, 2025b).

6.4 Haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien suojeleminen

Pienituloisten ja vuokralaisten lisäksi kyselyn tulokset osoittavat, että sopeutumistoimissa on tärkeää ottaa huomioon muut haavoittuvassa asemassa olevat ryhmät. Erityisesti nuorten hyvinvointi on vaakalaudalla, sillä he selviävät ennennäkemättömästä ilmastomuutoksesta. Aikaisemmat tutkimukset osoittavat, että monet nuoret kokevat ilmastoahdistusta (Hickman et al., 2021), ja tätä tukee nuorten vastaajien suuri osuus (16-29-vuotiaat), jotka ovat huolissaan tulevista ilmastovaikutuksista.

Suuri osa vastaajista, joilla oli itsearvioitu huono terveys, ilmoitti kokeneensa ilmastovaikutuksia ja vähentäneensä kotitaloustason selviytymiskykyä parantavia toimenpiteitä. Tämä osoittaa, että on tarpeen keskittyä ihmisten terveyden suojelemiseen ilmastovaikutuksilta, mukaan lukien niiden hyvinvointi, joilla on jo ennestään terveysongelmia.

Erityisesti mielenterveyden osalta muuttuvassa ilmastossa kyselyn tulokset viittaavat siihen, että useiden äärimmäisten sääilmiöiden kokemisen ja heikon mielenterveyden välillä on yhteys. Tämä edellyttää kohdennettujen mielenterveysstrategioiden sisällyttämistä ilmastomuutokseen sopeutumisen ja terveyden kannalta merkityksellisiin politiikkoihin ja toimiin paljon suuremmassa määrin kuin tähän mennessä (ks. Euroopan ilmaston ja terveyden seurantakeskus, 2022; Stewart-Ruano et al., 2025).

Ilman kiireellisiä toimia EU:n heikoimmassa asemassa olevien kansalaisten suojelemiseksi ilmastovaikutukset todennäköisesti heikentävät entisestään ihmisten

terveyttä. Sekä kansalaisyhteiskunnan toimijat että jotkin EU:n jäsenvaltiot ovat äskettäin vaatineet eurooppalaista ilmasto- ja terveysstrategiaa (EuroHealthNet, 2025; Euroopan unionin neuvosto, 2025). Tämä korostaa tarvetta toimia ja EU:n merkitystä ilmasto- ja terveyttä koordinoivana elimenä.

Yhteenvetona voidaan todeta, että Euroopan, kansallisen ja valtiotasoa alemman tason toimia on tehostettava, jotta voidaan edelleen parantaa sekä kotitalous- että viranomaisjohtoista selviytymiskykyä muuttuvan ilmaston tahdissa pysymiseksi. Tämä edellyttää systeemisiä toimia eri aloilla asumisesta ja rakennetusta ympäristöstä rahoitukseen ja vakuutuksiin sekä kansanterveyteen.

Lyhenteet

Euroopan ympäristökeskus	Euroopan ympäristökeskus
EIP	Euroopan investointipankki
EUCRA	Eurooppalainen ilmastoriskien arviointi
EU	Euroopan unioni
Eurofound	Euroopan elin- ja työolojen kehittämissäätiö

Viitteet

Euroopan unionin neuvosto, 2025, 'AOB TSTK-neuvoston (terveys) 2. joulukuuta 2025 pidettävää kokousta varten: EU:n ilmasto- ja terveysstrategia" ([Diakakis, M., et al., 2022, 'Public Perceptions of Flood and Extreme Weather Early Warnings in Greece', Sustainability, 14 \(16\), s. 10199 \(<https://doi.org/10.3390/su141610199>\).](https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15753-2025-INIT/en/pdf#:~:text=LIFE.5-,EN,a%20low-carbon%20economy.2), julkaistu 11. joulukuuta 2025.</p></div><div data-bbox=)

Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Ilmastokestävä Eurooppa – Uusi EU:n strategia ilmastomuutokseen sopeutumiseksi (COM(2021) 82 final) (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM:2021:82:FIN>), julkaistu 11. joulukuuta 2025.

Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Ilmastoriskien hallinta – ihmisten ja vaurauden suojele (COM(2024) 91 final) (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52024DC0091>), julkaistu 11. joulukuuta 2025.

Euroopan komissio, 2025a, erityiseurobarometri 565. Climate change' (<https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/3472>), julkaistu 11. joulukuuta 2025.

Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, Eurooppa-neuvostolle, [neuvostolle](#), [Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle Euroopan valmiusunionistrategiasta \(JOIN\(2025\) 130 final\)](#) (<https://webgate.ec.europa.eu/circabc-ewpp/d/d/workspace/SpacesStore/b81316ab-a513-49a1-b520-b6a6e0de6986/download>), julkaistu 11. joulukuuta 2025.

Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle "Terveyskriisiä koskeva unionin ennaltaehkäisy-, [valmius- ja reagointisuunnitelma](#)" (COM(2025) 745 final) (https://health.ec.europa.eu/document/download/30e8929a-3644-4049-a75f-9158345884c9_en?filename=security_com_2025-745_act_en.pdf), julkaistu 11. joulukuuta 2025.

ECDC, 2021, *Organisation of vector surveillance and control in Europe* (<https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/organisation-vector-surveillance-and-control-europe>), julkaistu 19. joulukuuta 2025.

ECDC, 2023, 'Culex pipiens -ryhmä – nykyinen tunnettu jakauma: lokakuu 2023' (<https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/culex-pipiens-group-current-known-distribution-october-2023>), julkaistu 11. joulukuuta 2025.

ECDC, 2025, 'Aedes-invasiiviset hyttyset – nykyinen tunnettu levinneisyys: kesäkuu 2025' (<https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/aedes-invasive-mosquitoes-current-known-distribution-june-2025>), julkaistu 11. joulukuuta 2025.

EEA, 2017, *Climate change adaptation and disaster risk reduction in Europe*, EEA Report No 15/2017 (<https://www.eea.europa.eu/en/analysis/publications/climate-change-adaptation-and-disaster>), julkaistu 11. joulukuuta 2025.

Euroopan ympäristökeskus, 2020, *Urban adaptation in Europe: how cities and cities respond to climate change*, EEA:n raportti nro 12/2020 (<https://www.eea.europa.eu/publications/urban-adaptation-in-europe>), julkaistu 11. joulukuuta 2025.

EEA, 2022a, *Climate change as a threat to health and well-being in Europe: focus on heat and infectious diseases*, EEA report No 7/2022 (<https://www.eea.europa.eu/publications/climate-change-impacts-on-health>), saatavilla 11. joulukuuta 2025.

EEA, 2022b, *Kohti oikeudenmukaista häiriönsietokykyä: Euroopan ympäristökeskuksen tiedotustilaisuus* (<https://www.eea.europa.eu/en/analysis/publications/towards-just>

[resilience-leaving-no-one-behind-when-adapting-to-climate-change](#)) 11. joulukuuta 2025.

EEA, 2022c, *Cooling buildings sustainably in Europe: Selvitetään ilmastomuutoksen hillitsemisen ja siihen sopeutumisen sekä niiden sosiaalisten vaikutusten välisiä yhteyksiä*. EEA:n katsaus (<https://www.eea.europa.eu/en/analysis/publications/cooling-buildings-sustainably-in-europe-exploring-the-links-between-climate-change-mitigation-and-adaptation-and-their-social-impacts>) julkaistiin 11. joulukuuta 2025.

EEA, 2024a, *European Climate Risk Assessment*, EEA report No 01/2024 (<https://www.eea.europa.eu/en/analysis/publications/european-climate-risk-assessment>), julkaistu 11. joulukuuta 2025.

EEA, 2024b, *Urban adaptation in Europe: What works?*, EEA report No 14/2023 (<https://www.eea.europa.eu/publications/urban-adaptation-in-europe-what-works>), julkaistu 11. joulukuuta 2025.

Euroopan ympäristökeskus, 2024c, *The impacts of heat on health: seuranta ja valmius Euroopassa*, EEA briefing (<https://www.eea.europa.eu/en/analysis/publications/the-impacts-of-heat-on-health>), saatavilla 11. joulukuuta 2025.

EEA, 2025a, *Sopeutumis suunnittelusta toimintaan: Insights into progress and challenges across Europe*, EEA briefing (<https://www.eea.europa.eu/en/analysis/publications/from-adaptation-planning-to-action>), julkaistu 11. joulukuuta 2025.

EEA, 2025b, *Sosiaalinen oikeudenmukaisuus ilmastomuutokseen valmistautumisessa: how just resilience can benefit communities across Europe*, EEA:n raportti nro 04/2025 (<https://www.eea.europa.eu/en/analysis/publications/social-fairness-in-preparing-for-climate-change-how-resilience-can-benefit-communities-across-europe>), julkaistu 12. joulukuuta 2025.

EEA, 2025c, 'Economic loss from weather- and climate-related extremes in Europe', EEA Indicator (<https://www.eea.europa.eu/en/analysis/indicators/economic-losses-from-climate-related>), saatavilla 12. joulukuuta 2025.

EEA, 2025d, 'Area and population affected at least one quarter of the year by water scarcity conditions in the EU, measured by the water exploitation index plus', EEA Chart (<https://www.eea.europa.eu/en/analysis/indicators/use-of-freshwater-resources-in-europe-1-1764323013/area-and-population-affected-during?activeTab=265e2bee-7de3-46e8-b6ee-76005f3f434f>), saatavilla 12. joulukuuta 2025.

EIP, 2024, '94 % eurooppalaisista tukitoimenpiteistä ilmastomuutokseen sopeutumiseksi EIP:n tutkimuksen mukaan' (<https://www.eib.org/en/press/all/2024-406-94-of-europeans-support-measures-to-adapt-to-climate-change-according-to-eib-survey>), saatavilla 12. joulukuuta 2025.

Eurofound, 2024, 'WHO-5 average scores and proportions of people at risk of depression by age group, EU27, 2020–2023' (<https://www.eurofound.europa.eu/en/surveys-and-data/data-catalogue/who-5-average-scores-and-proportions-people-risk-depression-age-group-eu27-2020-2023>), saatavilla 12. joulukuuta 2025.

Eurofound, 2025, *Living and Working in the EU e-survey* (<https://www.eurofound.europa.eu/en/surveys-and-data/surveys/living-and-working-in-the-eu-e-survey>), saatavilla 12. joulukuuta 2025.

EuroHealthNet, 2025, 'An urgent call for an EU Strategy on Climate and Health', lehdistötiedote (<https://eurohealthnet.eu/publication/an-urgent-call-for-an-eu-strategy-on-climate-and-health/>), julkaistu 12. joulukuuta 2025.

Eurooppalainen ilmaston ja terveyden seurantakeskus, 2022, *Ilmastomuutos ja terveys: yleiskatsaus Euroopan kansallisista politiikoista* (<https://climate-adapt.eea.europa.eu/en/observatory/policy/national-policies/status-national-policies>), saatavilla 19. joulukuuta 2025.

Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomainen, 2024, *The dashboard on insurance protection gap for natural disasters in a nutshell* (<https://www.eiopa.europa.eu/document/download/bbdc653b-e335-41f0-8293->

[0d8280a09855_en?filename=EIOPA-BoS-24-473_Dashboard%20on%20insurance%20protection%20gap%20for%20natural%20catastrophes%20in%20a%20nutshell%20-%202024%20version.pdf](https://ec.europa.eu/eurostat/web/microdata/european-union-statistics-on-income-and-living-conditions)), saatavilla 12. joulukuuta 2025.

Euroopan parlamentti, 2024, *Politiikan välineet ilmastonmuutokseen liittyvän sosiaalisen eriarvoisuuden torjumiseksi: tutkimus* ([https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/IPOL_STU\(2023\)740081](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/IPOL_STU(2023)740081)), saatavilla 12. joulukuuta 2025.

Eurostat, 2023, 'EU statistics on income and living conditions', Microdata (<https://ec.europa.eu/eurostat/web/microdata/european-union-statistics-on-income-and-living-conditions>), saatavilla 11. joulukuuta 2025.

Eurostat, 2024, *Housing in Europe – 2024 edition* (<https://ec.europa.eu/eurostat/web/interactive-publications/housing-2024>), julkaistu 12. joulukuuta 2025.

Hickman, C., et al., 2021, "Climate anxiety in children and young people and their beliefs about government responses to climate change: a global survey", *The Lancet Planetary Health*, 5(12) E863-E873 ([https://doi.org/10.1016/S2542-5196\(21\)00278-3](https://doi.org/10.1016/S2542-5196(21)00278-3)).

Janoš, T., et al., 2025, 'Heat-related mortality in Europe during 2024 and health emergency forecasting to reduce preventable deaths', *Luontolääketiede* (<https://doi.org/10.1038/s41591-025-03954-7>).

Yhteinen tutkimuskeskus, 2017, *"Overing the split incentive barrier in the building sector: Rental & multifamily sectors*, JRC Technical Report No JRC101251 (<https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC101251>), julkaistu 12. joulukuuta 2025.

JRC, 2025, "Ilmastonmuutokseen sopeutuminen: Rakennetun ympäristön standardit ja strategiat" (<https://eurocodes.jrc.ec.europa.eu/news/climate-change-adaptation-standards-and-strategies-built-environment>), julkaistu 12. joulukuuta 2025.

Martinez, G., et al., 2025, 'Ihmiskeskeinen jäähdytys: terveyden suojeleminen vaaralliselta lämmöltä ihmiseltä planeetalle', *International Journal of Biometeorology*, 69, s. 2141-2156 (<https://doi.org/10.1007/s00484-025-02952-1>).

Stewart-Ruano, A. ym., 2025, 'A Critical Gap in Addressing Mental Health in Heat-Health Action Plans Worldwide', *Current Environmental Health Reports*, 12(23) (<https://doi.org/10.1007/s40572-025-00486-7>).

Tesselaar, M., et al., 2020, 'Regional inequalities in flood insurance affordability and uptake under climate change', *Sustainability*, 12(20), 8734 (<https://doi.org/10.3390/su12208734>).

Titko, M., et al., 2021, 'Väestövalmius katastrofeihin ja äärimmäisiin sääilmiöihin selviytymiskykyisen yhteiskunnan rakentamisen ennustajana: The Slovak Republic', *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18 (5), s. 2311 (<https://doi.org/10.3390/ijerph18052311>).

van Daalen, K., et al., 2024, "The 2024 Europe Report of the Lancet Countdown on Health and Climate Change: ennennäkemätön lämpeneminen edellyttää ennennäkemättömiä toimia", *The Lancet Public Health*, 9 (7) s. e495-522 ([https://doi.org/10.1016/S2468-2667\(24\)00055-0](https://doi.org/10.1016/S2468-2667(24)00055-0)).

Venner, K., et al., 2025, 'Kuka johtaa, kuka viipyy? Kaupunkien väliset eriarvoisuudet ilmastonmuutokseen sopeutumista koskevassa eurooppalaisessa rahoituksessa", *Environmental Research letters*, 20 (7), s. 074061 (<https://iopscience.iop.org/article/10.1088/1748-9326/adde71>).

WHO, 2024, *The World Health Organization-Five Well-Being Index (WHO-5)* (<https://www.who.int/publications/m/item/WHO-UCN-MSD-MHE-2024.01>), julkaistu 12. joulukuuta 2025.

WHO Europe, 2021, *Heat and health in the WHO European region: päivitetty näyttö tehokkaasta ennaltaehkäisystä* (<https://www.who.int/europe/publications/item/9789289055406>), saatavilla 12. joulukuuta 2025.

Viitteet

World Weather Attribution, 2024, 'Climate change and high exposure increased costs and disruption to lives and livelihoods-[from-flooding-associated-with-exceptionally-heavy-rainfall-in-central-europe/](https://www.worldweatherattribution.org/climate-change-and-high-exposure-increased-costs-and-disruption-to-lives-and-livelihoods-from-flooding-associated-with-exceptionally-heavy-rainfall-in-central-europe/) (Keski-Euroopassa poikkeuksellisen rankkoihin sateisiin liittyvien tulvien aiheuttamat kustannukset ja ihmishenkien ja elinkeinojen häiriöt ovat lisääntyneet) (<https://www.worldweatherattribution.org/climate-change-and-high-exposure-increased-costs-and-disruption-to-lives-and-livelihoods-from-flooding-associated-with-exceptionally-heavy-rainfall-in-central-europe/>), julkaistu 12. joulukuuta 2025.

Zhang, L., et al., 2025, 'Asuminen ja kotitalouksien haavoittuvuudet kesän ylikuumentumiselle: A latent classification for England', *Energy Research & Social Science*, 125, s. 104126 (<https://doi.org/10.1016/j.erss.2025.104126>).

Liite 1 Raportissa analysoidut kysymykset asumisesta ja työskentelystä EU:n verkkokyselyssä 2025

Olen viimeksi kuluneet 5 vuotta, oletko kokenut mitään seuraavista, missä asut?

- Liian kuuma kotona
- Liian kuuma työpaikallasi/koulutuspaikassasi
- Liian kuuma, kun olet ulkona naapurustossasi
- Talosi tai muut rakennukset ympärilläsi tulvivat
- Talosi tai muut rakennukset ympärilläsi ovat tuulen vahingoittamia
- Metsäpalot tai niiden savu vaikuttavat jokapäiväiseen elämääsi
- Enemmän hyönteisten puremia kuin ennen (hyttysiä tai punkkeja)

Ongelmia saada tarpeeksi turvallista ja puhdasta vettä

Vastausvaihtoehdot: Kyllä; Ei En tiedä; En halua vastata

Missä määrin olet huolissasi siitä, miten nämä asiat voivat vaikuttaa sinuun tulevaisuudessa?

- Äärimmäisen korkeat lämpötilat häiritsevät jokapäiväistä elämää ja hyvinvointia
- Useammin toistuvat tai äärimmäiset tulvat
- Metsäpalot ovat yleisempiä tai äärimmäisempiä
- Suurempi todennäköisyys saada sairauksia hyttysistä tai punkkien puremista
- Turvallisen veden saatavuuden heikkeneminen päivittäiseen käyttöön kuivuuden vuoksi
- Paikallisten ja kausiluonteisten elintarvikkeiden saatavuuden heikkeneminen viljelykasveihin vaikuttavien sääolojen vuoksi

Vastausvaihtoehdot: erittäin huolestunut; on erittäin huolestunut; Kohtalaisen huolestunut; hieman huolissaan; Ei lainkaan kyseeseen; En tiedä; En halua vastata

Mitä muutoksia kotiisi on tehty viimeisen viiden vuoden aikana?

- Lisätty eristys seiniin tai kattoon
- Asennettu tai parannettu ilmastointi tai ilmanvaihto
- Asennettu tai parannettu varjostus
- Tulvakestävyys (esim. vedenpoiston parantaminen, tulvaesteet)
- Kerättyä sadevettä käytettäväksi kotona/puutarhassa
- Asennettu varavoimajärjestelmä tai generaattori
- Valmis hätäpakkaus
- Varmistettu kotivakuutus kattaa äärimmäiset sääilmiöt

Vastausvaihtoehdot: Kyllä, viimeksi kuluneiden viiden vuoden aikana; Jo käytössä (mukaan lukien uusien rakennelmien ominaisuudet); Ei, ei käytössä; En tiedä; En halua vastata

Oletko nähnyt näitä toimia omalla alueellasi?

- Varoitukset tai hälytykset helleaalloista tai muista äärimmäisistä sääilmiöistä (tekstiviestit matkapuhelimeen, puhelut, media)

- Tiedotuskampanjat riskeistä ja toimista äärimmäisissä sääolosuhteissa
- Lisää puita istutetaan tai viheralueille (esim. puistoihin) pääsyä parannetaan
- Jäähdytyskeskusten tarjoaminen (esim. julkiset rakennukset, joissa on ilmastointi)
- Muutokset työ-/koulutusaikatauluihin, jotta vältetään aktiviteeteilta kuumimpina tunteina tai päivinä
- Tulvien ehkäisy (esim. padot tai lammikot sadevettä varten)
- Vedenkäytön rajoitukset kuivuuden aikana
- Hyttysten torjuntatoimenpiteet (esim. ruiskutus/sumutus)

Vastausvaihtoehdot: Kyllä; Ei En tiedä; En halua vastata

Onko kotitaloudellasi varaa seuraaviin?

- Kodin pitäminen riittävän viileänä kesällä

Vastausvaihtoehdot: Kyllä; Ei En tiedä; En halua vastata

Euroopan ympäristökeskus, Eurofound

Ylikuumentunut ja huonosti valmistautunut: Eurooppalaisten kokemukset ilmastonmuutoksen kanssa elämisestä

2026 – 48 s. – 21 x 29,7 cm

ISBN: 978-92-9480-755-7

doi: 10.2800/6087030

EEA:n raportti nro 01/2026

Yhteydenpito EU:hun

Henkilökohtaisesti

Kaikkialla Euroopan unionissa on satoja Europe Direct -tiedotuspisteitä. Lähimmän keskuksen osoitteen löydät osoitteesta: https://european-union.europa.eu/contact-eu_en

Puhelimitse tai sähköpostitse

Europe Direct -palvelu vastaa Euroopan unionia koskeviin kysymyksiisi. Voit ottaa yhteyttä tähän palveluun: maksuttomalla puhelimella: 00 800 6 7 8 9 10 11 (tietty operaattorit voivat veloittaa näistä puheluista) tai seuraavaan vakionumeroon: +32 22 99 96 96 tai sähköpostitse: https://european-union.europa.eu/contact-eu_en

Tietoa EU:sta

Verkossa

Tietoa Euroopan unionista kaikilla EU:n virallisilla kielillä on saatavilla Europa-verkkosivustolla osoitteessa https://european-union.europa.eu/index_en

EU:n julkaisut

Voit ladata tai tilata ilmaisia ja hinnoiteltuja EU-julkaisuja osoitteesta:

<https://op.europa.eu/en/web/general-publications/publications>.

Maksuttomista julkaisuista voi saada useita kopioita ottamalla yhteyttä Europe Direct -palveluun tai paikalliseen tiedotuskeskukseen (ks. https://european-union.europa.eu/contact-eu_en).